

ŠLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 29. marec 1968

Štev. 13 (1347)

NOVA ZAOSTRITEV NA SREDNJEM VZHODU:

Varnostni svet obsodil Izrael zaradi novega oboroženega napada na Jordanijo

Varnostni svet je po večdnevni razpravi in zavlačevanjih končno sprejel resolucijo, s katero je soglasno obsodil zadnji napad Izraela na Jordanijo. Izrazil je obžalovanje spričo „vseh hudih izzivanj katerekoli strani, zaradi katerih je bila prekoračena črta premirja“. Nadalje je v resoluciji rečeno, da ni mogoče trpeti vojaških akcij in drugih kršitev črte premirja. Zato bo varnostni svet razmišljal o nadaljnjih učinkovitih ukrepih, kot jih predvideva ustanovna listina, da se kaj takega ne bi več ponovilo.

Kakor običajno v krogih OZN, je tudi ta resolucija varnostnega sveta kompromis, namreč kompromis med zahtevo arabskih dežel, da je treba Izrael obsoditi zaradi oboroženega napada na Jordanijo, ter vztrajanjem Amerike, da bi hkrati obsodili tudi napade palestinskih skupin. Čeprav resolucija torej ne more biti povsem zadovoljiva, po-

meni je soglasen sklep, v katerem je prišlo dovolj jasno do izraza, da je Izrael ponovno zagrešil agresijo proti eni izmed arabskih dežel. Političnega pomena take odločitve se Izrael očitno zelo dobro zaveda, zato je resolucijo varnostnega sveta zavrnil. S tem pa je gotovo napravil napako, kajti svetovna javnost se bo prej ali slej morala po-

staviti proti tistemu, ki noče spoštovati sklepov svetovne organizacije.

Zadnja zaostritev na Srednjem vzhodu je sploh značilna za pojmovanje nekaterih držav. Ker se med prebivalstvom tistih arabskih ozemelj, ki so od lani pod izraelsko zasedbo, širi odpor proti okupatorju in je prišlo tudi že do ponovnih spopadov, je Izrael smatral za potrebno, da izvede „povračilno akcijo“: izraelske čete so napadle Jordanijo. Toda po logiki izraelskih politikov in njihovih zaveznikov predvsem v Washingtonu zdaj ni kriv Izrael kot agresor, marveč je krivo prebivalstvo na zasedenem ozemlju, ki se bori proti tuji zasedbeni sili.

Seveda je resno zastopanje take politike možno le spričo dejstva, da zdaj že skoraj eno leto brez vsakega vidnega uspeha „rešujejo“ krizo na Srednjem vzhodu. Čeprav ni bilo prav nobenega dvoma, kdo je bil lani agresor, se na sedežu Združenih narodov do danes niso mogli sporazumeti o tem, da je agresorja treba obsoditi. Le tako je potem tudi razumljivo, da Izrael zdaj, ko je izvedel nov oborožen napad na arabsko deželo, enostavno negira sklep svetovne organizacije in poleg tega grozi še z nadaljnjimi vojaškimi operacijami na ozemlju sosedne države.

Predvsem pa si more majhna država — kot je v konkretnem primeru Izrael — „privoščiti“ tako zdržanje tako napram sosednim državam kakor še posebno napram Združenim narodom in njihovim odločitvam seveda le zato, ker se lahko zanaša na podporo Amerike, fiste Amerike, ki tudi sama dovolj jasno izpričuje, kako pojmuje svobodo in neodvisnost drugih narodov.

Prepričljiva zmaga socialistov

pri volitvah na Gradiščanskem in v Grazu

Dobri dve leti sta minili od zadnjih državnoborskih volitev, pri katerih je ÖVP zabeležila nepričakovan uspeh ter si priborila absolutno večino v parlamentu, ki ji je omogočila, da zdaj sama vodi vladno politiko. Ravno ti dve leti ÖVP-jevske samovlade pa sta medtem že močno streznili avstrijsko ljudstvo: lani so občinske volitve v Celovcu in Salzburgu ter na Zgornjem Avstrijskem in Gradiščanskem, kakor tudi deželno zbornice volitve na Zgornjem Avstrijskem prinesle prepričljivo zmago socialistični stranki, medtem ko je ÖVP povsod utrpela občuten poraz.

Ta razvoj se nadaljuje tudi letos. Zadnje nedelje so bile na Gradiščanskem deželnozbornice volitve, v Grazu pa so volili nov občinski odbor. V obeh primerih pomeni izid volitev za ÖVP hud udarec, SPÖ pa si je prvič v zgodovini priborila absolutno večino.

Na Gradiščanskem je izid naslednji: SPÖ je dobila 84.116 glasov, kar predstavlja 50,31 %, medtem ko je doslej imela le 48,2 % glasov; ÖVP je zdaj dobila 77.879 ter je njen delež padel od 47,3 na 46,6 %; za FPÖ je bilo oddanih le še 3713 glasov, tako da je nazadovala od 3,61 na 2,2 %; prav tako so utrpeli občutno izgubo komunisti, ki so pre-

jeli 797 glasov in je njihov delež nazadoval od 0,8 na 0,5 %. Na podlagi tega izida je dobila SPÖ 17 mandatorov (prej jih je imela 16), ÖVP je uspela obdržati dosedanjih 15 mandatorov, FPÖ pa — katere mandat si je priborila SPÖ — v novem deželnem zboru sploh ne bo več zastopana.

Se bolj nedvoumno je izid volitev v Grazu: SPÖ, ki je dobila 83.352 glasov, je svoj delež povečala od 46,5 na 52 odstotkov; ÖVP je zgubila skoraj 4500 glasov ter je padla od 34,6 na 31,8 %; FPÖ je prejela 20 tisoč 909 glasov in je nazadovala od 14,6 na 13,1 %, komunisti pa so zgubili dober tisoč glasov ter se je njihov delež zmanjšal od 3,5 na 2,8 %. Zmaga socialistov je najbolj vidna pri mandatih — ÖVP so odvzeli dva in FPÖ enega, tako da jih imajo zdaj skupno 26, ÖVP jih je dobila 15 in FPÖ 6, medtem ko je komunistom uspelo, da so obdržali svojega dosedanjega deželnega poslanca.

Mirovni poziv iz Stockholma

V švedski prestolnici Stockholmu je bilo zasedanje mednarodne konference za mir v Vietnamu. Delegati iz številnih držav so razpravljali o možnostih za ustavitve sovražnosti in začetek pogajanj za

miroljubno rešitev vietnamskega vprašanja.

Predsednik švedskega odbora za pomoč Vietnamu je na zasedanju poročal, da je odbor predlagal predsedniku švedske vlade, naj bi skupaj s predsedniki drugih skandinavskih vlad pozval vlade vseh evropskih držav, da zahtevajo od Amerike, naj ustavi bombardiranje v Vietnamu in tako omogoči začetek mirovnih pogovorov.

Jugoslovanski predstavnik Jože Smole pa je opozoril, da je svetovna organizacija pozvala vse vlade, naj leta 1968 na poseben način praznujejo obletnico deklaracije o človekovih pravicah. Poudaril je, da je ameriška agresija v Vietnamu najbolj graba kršitev teh pravic zato naj bi proslave mednarodnega leta človekovih pravic potekale v znamenju zahtev, da mora Amerika ustavititi svojo agresijo in priznati južnovietnamsko osvobodilno fronto za partnerja pri pogajanjih.

Udeleženci stockholmske konference so končno pozvali parlament, vlade in politične stranke v svetu, naj podprejo zahtevo po brez-pogojni prekinitvi bombardiranja Severnega Vietnama, da bi se ustvarili pogoji za začetek konstruktivnih pogajanj med Washingtonom in Hanojem. Pri tem so znova opozorili na pripravljenost Severnega

Vabilo na jubilejno proslavo

šestdesetletnice Slovenske prosvetne zveze

ki bo v nedeljo 31. marca 1968 ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Na sporedu bodo slavnostni govor, recitacije ter nastopi moških in mešanih pevskih zborov krajevnih Slovenskih prosvetnih društev.

Odbor

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse

Ob 60-letnici

SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE

Koroški Slovenci praznujemo letos 60-letnico ustanovitve osrednje slov. kulturne organizacije. Napačno in krivično pa je mišljenje, kot bi bil šele tedaj pričetek našega kulturno-prosvetnega udejstvovanja in ustvarjanja. Nasprotno ustanovitev osrednje kulturne organizacije pred 60 leti ne pomeni začetka kulturnega dela, marveč višek, ko že obstoječa, delujoča in se razvijajoča krajevna prosvetna društva naravnost silijo k združitvi in koordinaciji v korist kulturno-prosvetnega razmaha našega koroškega slovenskega ljudstva.

Tako je formalna ustanovitev slov. kulturne centrale dejansko izraz življenjske nujnosti. Iz ljudstva vzrasla je vedno v najtesnejši povezanosti z našim delovnim človekom tako preživela vse viharje in usodne udarce dveh vojn, razmejitve, duhovnega in fizičnega pritiska, izselitve in poskusa genocida ter v vsem razdobju — v monarhiji, v prvi avstrijski republiki, v nacistični dobi in v drugi republiki — brez javne pomoči in čestokrat ob sovražni šoli naše ljudstvo vzgajala, krepila v narodni zavesti, kulturno pospeševala in ga obranila v slovenski kulturni skupnosti.

Retrospektivno lahko ugotovimo, da je slovenska osrednja organizacija skozi svo dobo opravljala prvenstveno in poglavito nalogo, da s kulturnim dvigom jamči obstoj in vsesplošni razvoj slovenskega človeka na ogroženem narodnem obrobju. Pri tem kot ljudska organizacija nikdar ni poznala svetovnonazornih razlik, marveč je vedno času in stvarnosti odgovarjajoče izpolnjevala in reševala vedno na novo se vsiljujoče probleme slovenske koroške manjšine. Najvidnejši izraz tega je brez dvoma sprememba imena iz Slovenske krščanske socialne zveze v Slovensko prosvetno zvezo.

S ponosom lahko trdimo, da so to silno voljo našega ljudstva do obstoja in čim večjega kulturnega napredka razumeli tudi vsi voditelji slovenske osrednje kulturne organizacije od njenega prvega predsednika župnika Mateja Ražuna preko poznejših razgledanih duhovnikov, ki so skozi desetletja na čelu vodili in usmerjali naše kulturno-prosvetno pa čestokrat tudi splošno narodno življenje. V kolikor pa se nekateri niso vključili v ta silni tok in sledili zdravi ljudski težnji ter so vnašali v široko ljudsko gibanje svojo svetovnonazorno ožino, so postali le zaviralci našega kulturnega in narodnega razvoja. Zato tudi danes veljajo ugotovitve, ki so bile poudarjene ob zlatem jubileju Slovenske prosvetne zveze.

Ce razčlenimo in ocenimo njeno delo v preteklosti, nam pove o razvojnih poteh našega ljudstva v tej dobi več kakor mnogi pregledi naše kulturne zgodovine, ki so šli molče mimo dela in prizadevanj naših prosvetnih društev. Vrsta generacij je v tem delu zapustila svoje obraze in ni mogoča nobena objektivna in zanesljiva sodba o posameznih razdobjih našega kulturno-prosvetnega udejstvovanja, če se ne pogledimo v šestdesetletno zgodovino naše osrednje kulturne organizacije. Ob tem poglobljanju bomo odkrili čase, obraze in probleme, ki jih ni več, največkrat pa obstojimo pred problemi, ki so tudi nam časovno blizu, kot so bili rodovom pred nami.

Božidar Borko je zapisal lepo resnico:

„Ljudje smo včasih hote ali nehote krivični nasproti temu, kar je v neki drugi dobi opravljalo zelo pomembno delo, katerega rezultati so nevidni prešli v to, kar imamo danes. V življenju je treba umeti dvoje: zavreči preteklost, kadar postane ovira, in pokloniti se ji, ko spoznaš v njej temelj današnjih vrednot.“

Zgodovina Slovenske prosvetne zveze v vsem potrjuje to resnico. Skozi svo zgodovino je pod različnimi vidiki in duhu časa prilagojeno izpolnjevala bistveni nalogi: z gojitvijo ljubezni do materinega jezika in zvestobe do lastnega naroda je v našem človeku pomagala razvijati in utrjevati jasno zavest o tem, od kod prihajamo in kod smo, to je zavest o slovenski kulturni enotnosti, in pa spoštovanje do kulture tudi drugih narodov, posebno do kulture sosednega naroda, s katerim živimo na isti zemlji.

V tem duhu in z jasnim načrtom za bodoče delo hočemo proslaviti v nedeljo 60-letnico Slovenske prosvetne zveze. V želji, da bi v tem duhu z nadaljnjo plodno gojitvijo svoje slovenske kulture v enakopravnem mirnem sožitju in kulturnem tekmovanju s sosednim narodom proslavljali še nadaljnje jubileje, bomo na nedeljski prireditvi manifestirali svojo ljubezen do materinega jezika, svojo zvestobo do lastnega naroda in s tem svojo nezlomljivo voljo do obstoja in napredka!

Dr. Franci Zwitter
predsednik Slovenske prosvetne zveze

Vietnama, da se začne pogajati takoj, ko bi Amerika ustavila bombardiranje.

Hkrati so s konference naslovili posebno poslanico na prebivalstvo Amerike in poudarili, da bodo prizadevanja ameriškega naroda,

da se konča vojna v Vietnamu, tudi v bodoče uživala vso podporo. Zaveznike Amerike pa so pozvali, naj ne podpirajo ameriške politike v Vietnamu, marveč napravijo vse, da bi Vietnamu zagotovili pravico, neodvisnost in mir.

Tvegana pot

V sredo minulega tedna je minister za kmetijstvo in gozdarstvo predložil javnosti v diskusijo napovedani osnutek desete novele k zakonu o ureditvi trga s kmetijskimi pridelki. Novela ima namen, da s 1. januarjem 1969 zamenja, izpopolni in razširi veljavnost sedanjih kmetijskih tržnih zakonov od mleka in krušnega žita tudi na klavno živino in meso ter na jajca in perutnino. Novela zahteva trajno veljavnost tržnih zakonov, kmetom pa bo čez trajno zagotoviti stabilne cene teh pridelkov na domačem trgu. Ko je minister osnutek predložil, je izjavil, da bo od novele v prvi vrsti odvisna tudi višina potrošniških cen mesa, jajc in perutnine; dodal pa je, da zaenkrat ni mogoče reči, kako bodo predvidena določila vplivala na kmetijsko proizvodnjo, na državni proračun in na potrošniške cene.

S tem osnutkom stopa vprašanje bodočega razvoja trga s kmetijskimi pridelki v naši državi v odločilno fazo, z njim pa tudi vprašanje nadaljnje usode številnih kmečkih ljudi. O obeh vprašanih utegne že v prihodnjih tednih pasti odločitev v državnem zboru. Pri tem je spričo pozicij, na katere sta se do teh akutnih vprašanj kmetijstva zadnje mesece in tedne postavili na eni strani ÖVP z industrijo in trgovino ter na drugi strani SPÖ z združenji delojemalcev, precej gotovo, da tokrat ne bo tako lahko doseči sporazumno rešitev, kakor so bila v letih vladne koalicije sporazumno rešena vprašanja sedanje ureditve trga z mlekom in krušnim žitom, prometa z živino, otroških doklad za kmečke družine, kmečke dodatne rente ter zakona o kmetijstvu in kmečkem bolniškem zavarovanju.

Zadnje čase so se v pogledu na kmetijstvo stališča zaostri. SPÖ in organizacije delojemalcev sedanji ureditvi trga z mlekom in krušnim žitom ter praksi prometa z živino nasprotujejo, ker po eni strani pospešujeta naraščajoče viške mlečnih izdelkov, pšenice in po malem tudi mesa, po drugi strani pa broma proizvodnjo sadja, zelenjave in oljaric, poleg tega pa tudi jajc in perutnine. Za zagotovitev prehrane prebivalstva je morala naša država leta 1966 uvoziti za 2,5 milijarde šilingov sadja, zelenjave in oljaric. Za znesek je veliko večji od vrednosti kmetijskih izdelkov, ki jih Avstrija lahko izvažata. Pri tem agrarnem uvozu in izvozu pa se neverjetno bogatita živilska industrija in trgovina. Zato je nasprotovanje SPÖ in organizacij delojemalcev sedanji ureditvi trga s kmetijskimi pridelki v naši državi razumljivo in tudi precej upravičeno.

Pozicija, s katere proti načrtu nove ureditve trga s kmetijskimi pridelki nastopata industrija in trgovina, je docela drugačna. Obema je zelo na tem, da se — kar se da dolgo — obdrži sedanji režim na trgu z mlekom, krušnim žitom in klavno živino. Ta ureditev jima namreč na primer pri mleku poleg razpona med proizvodnjo in potrošniško ceno v višini 1,80 šilinga pri kilogramu za manipulacijske stroške zagotavlja iz državnih sredstev še okoli 400 milijonov šilingov pomoči; lani sta jih imeli zagotovljenih 300 milijonov šilingov.

Obema — namreč industriji in trgovini — je tudi zelo na tem, da pri trgovini z mesom ne pride do vezanja cen, ker bi le-to samo krčilo zaslužke, ki jih imata sedaj zlasti v času padajočih cen za klavno živino in klavne prašiče. Višino teh zaslužkov si lahko zračunamo z razponom med cenami klavne živine ter cenami mesa in mesnih izdelkov. V povprečju januarja 1968 so na dunajskem osrednjem živilskem sejmu plačevali vse vrste klavnih govedih skupno vzeto po 12,85, teleta po 22,03, klavne prašiče pa po 15,59 šilinga za kilogram žive teže.

Končno pa industriji in trgovini tudi ne gre v račun, da bi bil z razširitvijo tržnih zakonov na jajca in perutnino skrčen njun zaslužek na trgu. Vendar gre pri tem za uvoz okoli 12.000 kg perutnine in za uvoz jajc v vrednosti okoli 300 milijonov šilingov. Zato se borita proti novelizaciji zakona, ki pa je itak že pomanjkljiva, ker ne vsebuje hkrati tudi ureditev trga s sadjem, zelenjavo in oljaricami. Z ustrezno ureditvijo trga pa bi kmalu izginili sedanji viški mlečnih izdelkov in pšenice, avstrijski agrarni uvoz pa bi se že v enem letu ali dveh lahko zmanjšal za najmanj eno milijardo šilingov.

Avstrijski „agrarni vrh“ ureditve trga s temi pridelki ni vzel v imenovano deseto novelo. Vse kaže, da se glede tega giblje na isti liniji, kot se gibljeta živilska industrija in trgovina, kar vsiljuje vtis, da je pred njima kapituliral.

Minister za kmetijstvo in gozdarstvo se torej s sedanjo novelo podaja na zelo tvegano pot. Njegovemu osnutku predstavniki partnerjev kmetijstva in kmečkih ljudi odločno nasprotujejo. S konceptom te novele ostaja še naprej na poziciji brez-konceptnosti konservativnega bauernbundskega vrha in na poziciji popuščenja v prid živilske industrije in trgovine — v škodo potrošnikov in kmečkih delovnih ljudi.

Ta pot pa ni le tvegana, marveč je tudi nevarna. Nevarna zaradi tega, ker naša država v pogledu na zagotovitev prehrane prebivalstva nikakor ni tako neodvisna, kakor bi morda mislil in kakor bi bilo potrebno. Neodvisnost od uvoza živil je eden glavnih pogojev

Polna zaposlitev in socialna varnost

v ospredju deželne konference sindikatov na Koroškem

Pod geslom „Za polno zaposlitev in socialno varnost“ je v soboto minulega tedna zasedala v Celovcu deželna konferenca sindikatov, katere so se udeležili delegati vseh včlanjenih sindikalnih organizacij ter številni gostje. Za predsednika deželnega vodstva sindikatov je bil že četrtič izvoljen deželni svetnik Erich Suchanek, za zaključek pa so sprejeli tri resolucije, ki zahtevajo konkretne ukrepe na področju gospodarske in socialne politike.

Konferenca je potekala vseskozi v znamenju skrbi za zopetno ozdravitev koroškega oziroma avstrijskega gospodarstva. O trenutnih težavah, ki zavirajo nadaljnji gospodarski razvoj, je s posebnim poudarkom na koroške razmere govoril predsednik deželnega vodstva sindikatov Suchanek, ki je med drugim opozoril tudi na nevarno naraščanje števila brezposelnih: meseca februarja tega leta je bilo na Koroškem 20.476 prijavljenih brezposelnih, kar je za 5133 več kot v istem času lani. Prav tako gospodar-

skim vprašanjem Koroške je posvetil svoj pozdravni govor deželni glavnik Hans Sima, ki je pozval zvezno vlado, naj opusti svoj dosedanj mačehovski odnos do Koroške ter posveti pozornost strukturnim problemom.

Splošno o gospodarski problematiki v Avstriji pa je obširno govoril predsednik Zveze avstrijskih sindikatov državni poslanec Anton Benya. Obrazložil je gospodarsko politiko, ki jo zastopa zveza sindikatov kot predstavnica delojemalcev. Poudaril je, da je ta politika izredne važnosti spričo nenehnega nazadovanja gospodarske rasti in s tem tudi narodnega bruto dohodka ter bi bilo dobro, če bi vlada že v preteklosti bolj upoštevala predloge sindikalne organizacije. Kot glavne naloge gospodarske politike je nakazal polno zaposlitev, dvig gospodarske rasti, povečanja deleža delojemalcev na socialnem produktu ter ukrepe za zaježitev inflacije. „Od delovanja tako imenovanega svobodnega gospodarstva pa ni pričakovati uresničitve teh ciljev. Potek splošnega gospodarskega dogajanja je mogoče doseči le z načrtno vključitvijo vseh gospodarsko-političnih instrumentov, zato zveza sindikatov tudi zahteva gospodarski načrt, ki naj bi uresničil potrebno koordinacijo.“

Organizacijsko poročilo, ki ga je za dobo od zadnje deželne konference leta 1965 podal deželni sekretar sindikatov podpredsednik deželnega zbora Hans Pawlik, je v veliki meri veljalo delu sindikatov predvsem na področju šolanja in izobrazbe. Sindikalne organizacije na Koroškem so 1. januarja 1967 štejele skupno 81.499 članov, vendar to število še ne more biti zadovoljivo, če pomislimo, da je poprečno število zaposlenih leta 1966 znašalo 147.133 oseb.

Avstrijsko-bolgarska gospodarska pogajanja

Prihodnji mesec se bodo v trgovinskem inštitutu na Dunaju začela avstrijsko-bolgarska pogajanja o gospodarskem sodelovanju med obema državama. V prvi vrsti bo pri teh pogajanjih šlo za sklenitev novega dolgoročnega sporazuma o blagovni menjavi za obdobje 1968—1972, poleg tega pa nameravata Avstrija in Bolgarija skleniti tudi poseben sporazum o industrijskem, tehničnem in gospodarskem sodelovanju.

Da je blagovna menjava med Avstrijo in Bolgarijo važnega gospodarskega pomena zlasti za našo državo oziroma njeno zunanjo trgovino, dokazuje dejstvo, da je avstrijski izvoz v Bolgarijo lani presegel uvoz iz Bolgarije za 474,3 milijona šilingov. Taka enostranska usmeritev je seveda v škodo Bolgarije in se bo morala Avstrija v interesu nadaljnega uspešnega sodelovanja v bodoče nedvomno odločiti za povečan uvoz bolgarskega blaga.

Hitro naraščanje števila traktorjev

Zaradi pomanjkanja delovne sile v kmetijstvu smo v povojnih letih pričeli nenehnemu napredku tehnizacije in racionalizacije tudi na vasi, kjer so že povsem izginile stare oblike obdelovanja in pridelovanja. Vprežno živino je povsod zamenjal traktor in večino nekdanjih ročnih del opravljajo danes kmetijski stroji. Tehnizacija, ki so jo v začetku poznali le na veleposestvih, je tekom časa osvojila tudi srednji in celo mali kmečki obrat.

Kako hitro gre ta razvoj, nam zgovorno pokaže naraščanje števila traktorjev. Leta 1946 je bilo v Avstriji komaj 7465 traktorjev, do leta 1953 je število naraslo na 30.992 in do leta 1960 na okroglo 125.000, medtem ko

je bilo lani v Avstriji že 223.000 traktorjev; v dobrih dvajsetih letih — od 1946 do 1967 — je število torej naraslo na več kot tridesetkratno višino.

Precej podoben razvoj je bil zabeležen tudi na Koroškem, čeprav je treba upoštevati, da v gorskih in hribovitih predelih pogoji le niso tako ugodni kot v ravnini. Od 544 traktorjev, kolikor so jih na Koroškem našli takoj po drugi svetovni vojni, je število do leta 1953 naraslo na 2016, do leta 1957 na 4017 in do leta 1962 na 7752. Leta 1966 je bilo na Koroškem že 11.839, lani pa celo že 12.765 traktorjev.

V znamenju mednarodnega turizma:

„Kmečka ohcet“ v Ljubljani

V našem listu smo že poročali o tradicionalni turistični prireditvi, ki jo v Ljubljani tudi letos pripravljajo pod naslovom „Kmečka ohcet“. Prireditelji so za dneve od 15. do 19. maja pripravili bogat in pester spored, o katerem hočemo na kratko poročati.

Povabljeni pari — iz Danske, Švedske, Nizozemske, Slovaške, Amerike, Avstrije, Italije, Tunisa, Hrvaške in Slovenije — se bodo skupaj s folklornimi in turističnimi skupinami iz omenjenih dežel zbrali 15. maja v Ljubljani. Naslednji dan, to je 16. maja, bo popoldan fantovščina v Mednem, zvečer pa deključina v hotelu „Lev“ v Ljubljani; oba obreda bo spremljal zanimiv program. V petek 17. maja bo vse pare sprejel častni pokrovitelj prireditve predsednik mestnega sveta Ljubljane inž. Miha Košak. Popoldan

za resnično neodvisnost in nevtalnost, ki jo jamči ustava.

Kako pa je v resnici z neodvisnostjo v prehrani? Agrarnemu izvozu v vrednosti 2,2 milijarde šilingov je leta 1966 stal nasproti agrarni uvoz v vrednosti nad 9 milijard šilingov. Spričo tega in zaradi splošne negotovosti v svetu danes res ni treba govoriti o potrebi po omejevanju kmetijske proizvodnje v naši državi. Pač pa bi bilo potrebno, da bi si bili merodajni činitelji na jasnem, da je treba z ukrepi s strani države končno pričeti s pospeševanjem spremembe strukture kmetijske proizvodnje, predvsem pa resno misliti na njeno rajonizacijo. (bl)

POŠIROKEM SVETU

DRESDEN. — V vzhodnonemškem mestu Dresden je bil minulo soboto sestanek najvišjih vladnih in partijskih voditeljev šestih socialističnih držav — Sovjetske zveze, Vzhodne Nemčije, Češkoslovaške, Madžarske, Poljske in Bolgarije; predstavniki Romunije se tega sestanka niso udeležili. Na posvetovanju so pregledali položaj v posameznih socialističnih deželah ter izrazili odločnost, da podvzamejo potrebne ukrepe za nadaljnje utrjevanje enotnosti socialističnih dežel. Posebej so razpravljali o vprašanih evropske varnosti in pri tem poudarili nevarnost, ki jo predstavlja naraščajoča militaristična dejavnost v Zahodni Nemčiji.

PRAGA. — Centralna revizijska in kontrolna komisija CK KP Češkoslovaške je predlagala popolno rehabilitacijo partijskih funkcionarjev, ki so postali žrtve kulta osebnosti, ko so bili po krivem obsojeni na procesih v letih 1952 do 1954. Prav tako naj bi bile preklicane izključitve iz partije, ki jih je partijsko vodstvo lani izreklo proti nekaterim književnikom.

NEW DELHI. — Na svetovni konferenci o gospodarstvu in razvoju, ki že več tednov zaseda v indijski prestolnici, so sprejeli nekaj važnih sklepov, od katerih je pričakovati, da bodo bistveno prispevali k razvoju zaostalih dežel. Med drugim je bilo sklenjeno, da bodo visoko razvite industrijske države prispevale določen odstotek svojega dohodka v sklad za pomoč nerazvitim predelom sveta. Druga odločitev konference pa je deklaracija o prehrani, kjer je rečeno, da so razmere na svetovnem trgu take, da kmetijstvu v razvijajočih se deželah ne dopuščajo potrebnega razvoja. Zato konferenca terja, naj razvite dežele posebej upoštevajo interese dežel v razvoju ter omogočijo njihovem kmetijstvu in surovinskemu izvozu dostop na svoja tržišča in udeležbo v razvoju industrijskih dežel.

LYON. — Francoski predsednik de Gaulle je govoril ob otvoritvi letošnjega 50. mednarodnega velesejma v Lyonu, kjer je ponovil svojo znano tezo o zlatu kot najbolj nepristranski in trdni osnovi mednarodnega gospodarskega sodelovanja. Zagotovil je, da je Francija pripravljena ne samo da nadaljuje svoje gospodarsko sodelovanje z Zahodom, ampak da še bolj razvije svoje stike z deželami Vzhoda in ostalim svetom.

WASHINGTON. — Kot pravo „senzacijo“ so v svetovni javnosti sprejeli vest, da je predsednik Johnson dolgoletnega vrhovnega poveljnika ameriških vojaških sil v Vietnamu generala Westmorelanda odpoklical ter mu dodelil novo funkcijo, namreč položaj načelnika generalnega štaba ameriških kopenskih sil. Novo dolžnost bo Westmoreland prevzel 2. julija. Zamenjavo generala Westmorelanda v Vietnamu komentirajo v političnih krogih kot nekakšno priznanje ameriške vlade, da dosedanje vojskovanje ni privedlo do uspeha. Nekateri izražajo ob tem upanje, da bo zdaj nastala „sprememba v ameriški strategiji“, vendar ne povedo, ali naj bi takšna sprememba pomenila tudi boljše izgleda za mir.

PRAGA. — Predsednik češkoslovaške republike Antonin Novotny je prejšnji teden izrazil željo, da odstopi. V predsedstvu skupščine in vodstvu partije so njegov odstop vzeli na znanje, predsedniške posle pa opravila do izvolitve novega predsednika republike sedanji predsednik vlade Josef Lenart. V zadnjem delu boja za odstop Novotnega je praktično sodelovala vsa češkoslovaška javnost ter je Novotny s svojo ostavko le za las ušel nevarnosti, da bi mu izrekli nezaupnico in ga odstavili.

NEW YORK. — Predstavniki 35 držav so v predsedstvu OZN začeli raziskovati možnosti, ki naj bi prej ali slej privedle do mednarodnega sporazuma o miroljubnem izkoriščanju morskih globlin in morskoga dna. Glavni namen takega sporazuma bi bil preprečiti uporabo oceanskih globlin v vojaške namene. Poleg „vojaške“ plati se komisija bavi tudi z možnostmi za izkoriščanje neizmernega bogastva, ki se skriva pod morskim dnom in na dnu oceanov.

REKA. — Italijanska unija za Istro in Reko, osrednja organizacija italijanske narodne skupnosti v Jugoslaviji, je imela pred nedavnim svoj občni zbor. Ob tej priložnosti so ugotovili, da je italijanska manjšina v zadnjih dveh letih in pol dosegla pomembne uspehe v kulturnem, prosvetnem in družbenem življenju. Izdelali so tudi načrte za bodoče delo, ki naj bi se še razširilo in obogatilo.

NEW YORK. — Glavna skupščina OZN bo, kakor domnevajo v poučenih krogih, verjetno 17. aprila nadaljevala razpravo o osnutku sporazuma, s katerim naj bi bilo prepovedano širjenje jedrskega orožja.

Pričetek in razvoj Slovenske prosvetne zveze

Kulturno prizadevanje in ustvarjanje koroških Slovencev sega daleč nazaj in je mnogo starejše od osrednje kulturno-prosvetne organizacije; vendar pa so bili v začetku le razgledani posamezniki, ki so pričeli orati popolnoma neobdelano kulturno ledino. Kulturna dača, ki smo jo koroški Slovenci v zgodovini v tem oziru dali vsemu slovenskemu narodu, je velika in smo nanjo lahko ponosni. Imena kot Urban Jarnik, Matija Majar-Ziljski, Anton Janežič in druga ter v novejšem času zlasti Prežihov Voranc bodo vedno svetlo zapisana v slovenski kulturni zgodovini.

Vendar na tem mestu ne mislim opisovati to zgodovino, marveč hočemo zajeti le organizirano ljudsko-prosvetno dejavnost.

Tudi ta se ni pričela šele pred 60 leti, marveč so že prej na tem področju ustvarjali daleč vidni posamezniki, ki pod pojmom „bukovniki“ zavzemajo častno mesto v literarni in kulturni zgodovini našega ljudstva. V bukovnikih pa ima svoje korenine naša ljudsko-prosvetna dejavnost, katere torišče so bile naprej Ciril-Metodove podružnice. V dobi tako imenovane sloge in tudi še v prvem desetletju tega stoletja so te podružnice z gojitvijo prosvetne dejavnosti prvenstveno utrjevale v našem človeku slovensko narodno zavest in ga krepile v boju zoper raznarodovanje. Tako se že v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja po naših krajih množijo Ciril-Metodove podružnice od Brda do Pliberka in jih štejemo na Koroškem izveniški Mežiško dolino v začetku našega stoletja enaindvajset.

Prav to dejstvo je dokaz, da je bila od vsega začetka gonilna sila naše ljudske prosvete narodna misel, to se pravi boj za obstoj in ohranitev našega ljudstva v tej obrobni slovenski pokrajini. Ta misel je združevala vse naše ljudi ne glede na svetovno nazorno opredelitev in šele s pričetkom dvajsetega stoletja se je pričela vnašati s strani gotovih konservativnih krogov svetovnonazorna ožina v to ljudsko prosvetno dejavnost, kar je leta 1907 na občnem zboru CMD v Bohinju dovedlo do razkola v CMD, ko so konservativni krogi izstopili in ustanovili svojo „Slovensko stražo“.

Le-ta na Koroškem ni našla odmeva. Pač pa soupadajo v ta čas ustanovitve Slovenskih katoliških izobraževalnih društev, ki najprej brez sleherne povezave prevzamejo delovanje CMD-podružnic in jim je gibalna sila slej ko prej narodna misel. Sploh je misel slovenske enotnosti in kulturne skupnosti ter spoznanje nujnosti medsebojne povezanosti od nekdanj bila na Koroškem močnejša kot v središču slovenskega naroda. Na obrobem ozemlju, ki je bilo stalno in neposredno izpostavljeno potujčevanju, zato tudi nikdar ni prišlo do takih oblik opredelitve kakor drugod. V kolikor pa je vendar prišlo do enostranske ožine, le-ta ni prihajala iz ljudskih množic samih, ki vse so se čutile vsaj glede narodnosti enako ogrožene, marveč od nekaterih posameznikov. V kolikor pa so voditelji iskreno razumeli ter odločno podprli življenjsko voljo našega ljudstva, so postali kakor župnik Ražun in za njim številni razgledani duhovniki skozi desetletja vodniki na čelu kulturno-prosvetnega gibanja in usmerjevalci narodnega življenja ter se jih ljudstvo hvaležno spominja tudi še danes.

Kronološko gledano je zgodovina osrednje kulturne organizacije pred prvo svetovno vojno naslednja:

Kmalu po ustanovitvi prvih prosvetnih društev se čuti potreba po združitvi v skupni prosvetni organizaciji. „Slovenska krščansko-socialna zveza za Koroško“ ima svoj ustanovni občni zbor v Celovcu v nedeljo, dne 20. oktobra 1907, in sicer ob 7. uri zvečer v „rokodelskem domu“ (Neue-Welt-Gasse št. 22). „Mir“ z dne 9. 11. 1907 prinaša naslednje poročilo o tem zboru:

„Zveza koroških slovenskih nepolitičnih društev (slov. kršč.-soc. zveza za Koroško) s sedežem v Celovcu se je ustanovila dne 20. oktobra t. l.

Pristopilo ji je takoj 12 naših izobraževalnih društev. Odbor ji sestoji iz sledečih gg.: Mat. Ražun, predsednik; dr. Lam. Ehrlich, podpredsednik; Val. Jug, tajnik; P. Vunček, blagajnik; Janko Arnuš, Ant. Gril in Leopold Abraham, odborniki.“

Že 12. januarja 1908 pa sledi redni občni zbor zveze, ki začrta delo in ugotovi organizacijsko povezanost vključenih društev z ustanovitvijo posebne prosvetne pisarne v Celovcu.

Ta leta so za naše ljudstvo borbeno leta. Nemški nacionalizem hudo pritiska na sleherni poskus slovenskega kulturnega razmaha in ljubosumno pazi na vsak pojav narodne in kulturne osamosvojitve. Razumljivo je, da je ob takih pojavih družila koroške Slovence v društvih predvsem narodno obrambna misel, ki prednjači tudi na vseh naslednjih občnih zborih osrednje kulturne organizacije pred prvo svetovno vojno. Razumljivo je tudi, da je taka gonja našega človeka še bolj silila v združevanje in zato tudi iz leta v leto raste število krajevnih društev, ki dosega leta 1911 že 34 in se zbere na občnem zboru Zveze leta 1913 nad 200 delegatov iz vseh krajev naše zemlje. Prva svetovna vojna je potem ta pollet uničila.

Dogodki po prvi svetovni vojni ravno niso bili prikladni in navduševalni za ljudsko-prosvetno dejavnost. Po drugi strani pa so ravno ti dogodki silili k zbiranju in združevanju našega ljudstva. To delo je v veliki meri opravljal in usmerjal tedanji list „Koroški Slovenec“, ki ga je ustanovil zaslužni ravnatelj Franc Aichholzer.

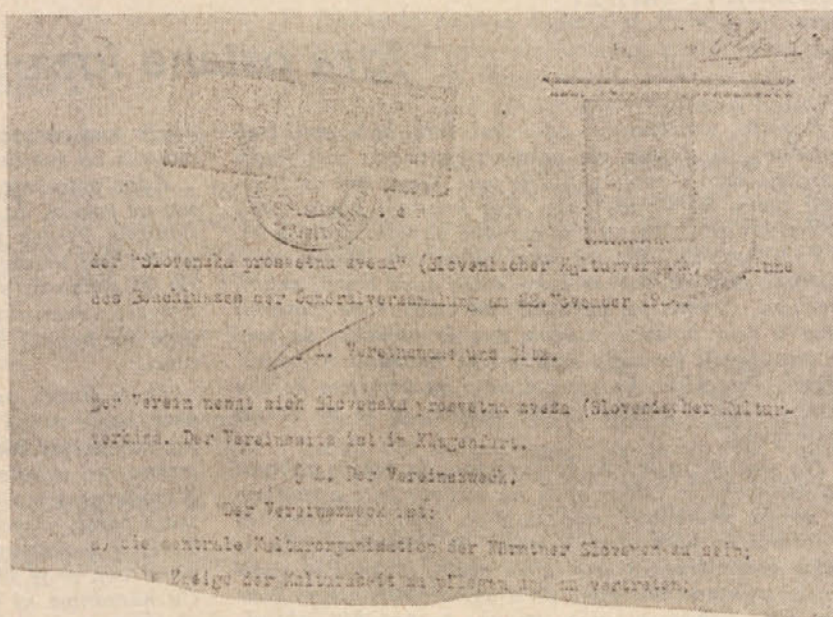
Spet so stopile na plan mlade sveže sile in klicale k obnovi. Leta 1921 vsepovsod spet zaživijo društva in ko je 27. 7. 1921 v „Koroškem Slo-

in dekleta iz Podravelj, Lipe, Št. Tomaža pri Celovcu itd. Podjuna žali bog ni bila zastopana. Referirali so: gosp. Aichholzer o preosnovi izobraževalnih društev, o upeljavi deških klubov in o podrobni organizaciji kmečke mladine, gosp. Gastl o pozitivni in preureditvi mladinskih organizacij, gosp. Ogris iz Bilčovsa je poročal o vzglednem delovanju izobraž. društva v Bilčovsu. Po debati glede ustanovitve centrale rožanskih izobraž. društev je prišlo do sklepa, da skliče g. Ogris v Celovcu občni zbor slov. kršč. soc. zveze za Koroško in se vprašanje izobraževalnih društev prepusti v pretres občnemu zboru.“

Čeprav Podjuna ni bila zastopana na tem zborovanju, je bilo tam prav tako živahno društveno življenje. Dne 20. 7. 1921 so okoliška društva Pliberka, „ker niso hotela razburjati pliberških purgarjev“, priredila veliko veselico s petjem in igro „Tri sestere“ v Šmihelu nad Pliberkom. Bila je to veličastna manifestacija neuklonljive življenjske volje Slovencev pod Peco.

Korak za združenje vseh izobraževalnih društev je bil zato majhen in res se je „dne 2. 3. 1922 v Celovcu prvič po plebiscitu zbralo veliko zastopnikov naših društev iz vseh delov Koroške, četudi je bilo za nekatere kraje očitno, da je Heimatdienstu pokorna pošta imela svoje prste vmes, da nekatera društva niso dobila vabil, zato so pa druga društva bila tem številneje zastopana. Ta občni zbor je pokazal, da sedanji koroški Slovenci niso Slovenci rajne Avstrije, ampak Slovenci polni ponosa in poguma, ki ne klonajo vratu tudi ob najhujšem pritisku, Slovenci, ki so pripravljene z vsemi postavnimi sredstvi boriti se za svoje pravice tudi do svoje nove najvišje inštanice: do Zveze narodov.“

Delo nekaterih društev je bilo zelo živahno, druga pa so obstojala več ali manj samo na papirju. Tako ima Zveza leta 1927 včlanjenih 47 društev, od katerih pa jih je aktivnih le 22. Leta 1927 je bil sprejet tudi sklep, da se ustanovi v Celovcu centralna knjižnica, ki je postala potem plen nacističnih „kulturonošev“. To leto se pritegne v odbor tudi Milka Hartmanova in postanejo z njenim delovanjem kuharski tečajji v zimskem času privlačno sredstvo za pro-

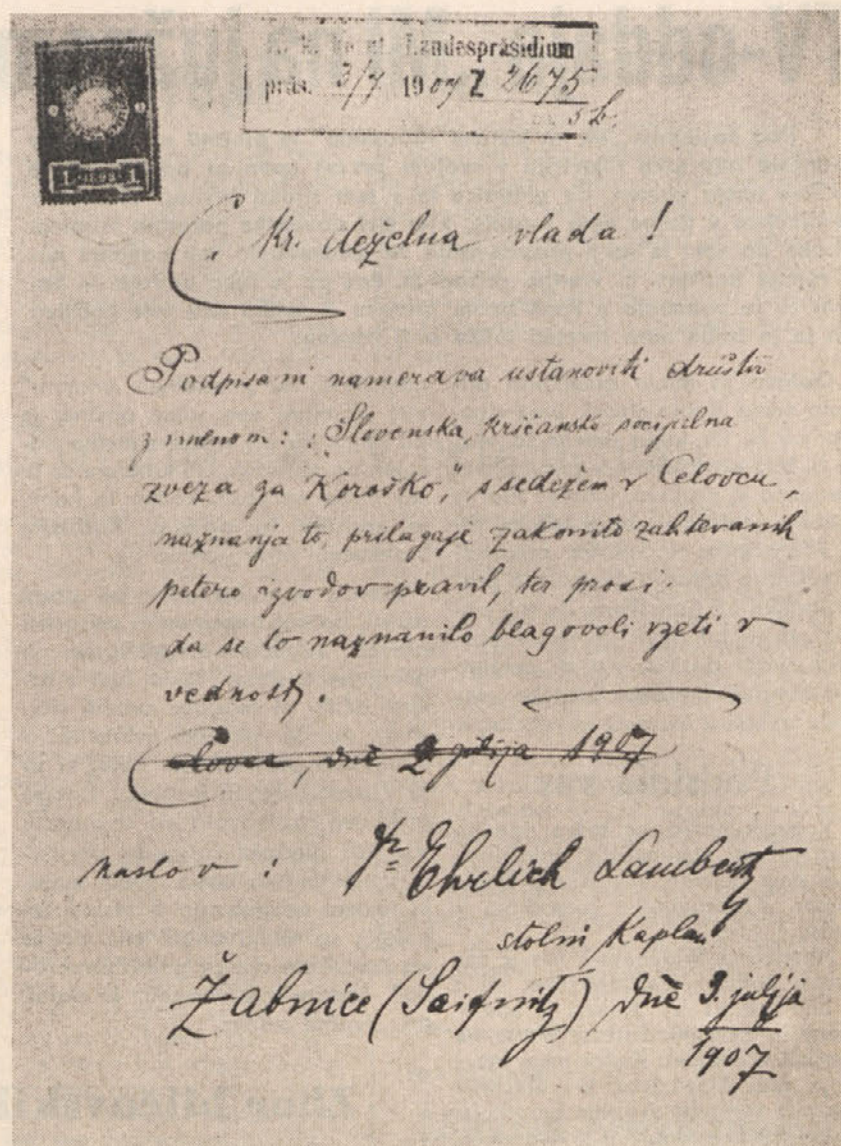

sveto med žensko mladino vse do razpusta SPZ po nacistih in tudi še po drugi svetovni vojni. Na pevskem področju pa se uveljavljajo in tekmujejo predvsem Folti Hartman v Podjuni, Pavle Kernjak na Gurah in Hanzi Kropivnik na Brnci. Vsi ti se uveljavijo tudi na gostovanjih v Sloveniji, ki se po prvotni prepovedi s strani avstrijskih oblasti potem redno ponavljajo.

„Dne 7. avgusta se je vršil v Nar. domu v Št. Jakobu v Rožu shod zastopnikov rožanskih izobraževalnih društev. Zastopana so bila vsa izobraževalna društva od Šmarjete do Dobrača, prišli so Zahomčani, fantje

sveto med žensko mladino vse do razpusta SPZ po nacistih in tudi še po drugi svetovni vojni. Na pevskem področju pa se uveljavljajo in tekmujejo predvsem Folti Hartman v Podjuni, Pavle Kernjak na Gurah in Hanzi Kropivnik na Brnci. Vsi ti se uveljavijo tudi na gostovanjih v Sloveniji, ki se po prvotni prepovedi s strani avstrijskih oblasti potem redno ponavljajo.

Stanovska država Avstrija je dala koroškim Slovincem navidezno večjo svobodo, v resnici pa je z ukinitvijo političnih strank in organizacij

onemogočila tudi med koroškimi Slovenci samostojno politično življenje. To se pokaže zlasti v praktični likvidaciji delovanja Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, katerega delc prevzame v „Slovensko prosvetno zvezo“ preosnovana SKSZ. Poročilo v „Koroškem Slovincu“ o tej bistveni spremembi, ki jo je varnostna direkcija potrdila z odlokom z dne 8. 2. 1935, št. 423 Präs. SD, je lakonično kratko: Občni zbor je nato spremenil nekatere točke zvezinih pravil. Novo ime kulturne centrale je odslej Slovenska prosvetna zveza (Slovenischer Kulturverband). Dosedanjemu namenu zveze so dodana nekatera nova področja.

Od tega časa naprej je Slovenska prosvetna zveza praktično tudi politična usmerjevalka koroških Slovencev, katere zavestno usmerja po smernicah tedanjega „krščanskega“ državnega vodstva. Tako beremo v poročilu o občnem zboru leta 1935: „Vzorno društvo je prosvetna družina vse fare ali občine. Vzorno društvo najprej odgovarja na vsa vprašanja vseh časov: kaj je življenja cilj in pot? Zato se pride v društvo skozi cerkev.“

Tudi veren človek, ki lista po poročilih o delu SPZ v teh letih, le težko razločuje, kje so še ostale meje med narodno prosvetno in cerkveno versko organizacijo, ki obe sta bili v isti hiši in imeli eden in isti telefon. Tembolj pa je zato čudno, da so prav v tistem času duhovniki dobili prepoved delovanja v teh društvi in brez dvoma je to najboljši dokaz, kako je važna močna samostojna ljudsko-prosvetna organizacija.

Pregled bi bil krivičen, če bi trdili, da je v organizaciji na splošno vladala ta ožina. Nasprotno je bilo na sejah večkrat veliko kritike in mnogo poskusov, da bi se SPZ posvetila prvenstveno svojim kulturno-prosvetnim nalogam, verske pa prepustila cerkvi in njenim organizacijam.

Ta čas je hvala bogu za nami. Čeprav se ga neradi spominjamo, ker smo doživeli vse strahote vojne in fašističnega nasilja, je le treba zabeležiti tudi svetlo stran te dobe. In ta je dejstvo, da koroški Slovenci v tem času nismo klonili, marveč smo ostali zvesti svojemu jeziku in rodu. Kdor ve za zasilni pouk naše mladine in za pevске zборе in prosvetne prireditve v najtežjih razmerah v izseljeniških taboriščih, kdor ve, da je Foltej Hartman celo v dachauskem taborišču vabil in vodil slovenski pevski zbor, kdor ve za partizanske mitinge po naših gozdovih in vaseh v obroču hitlerjanskih čet — ta mora priznati, da se na-

šega slovenskega ljudstva ne da uničiti s silo.

Pesem, ki je morala utihniti v naših izropanih domovih, se je oglasila v izseljeniških taboriščih v tujini in kljubovalno-uporno v naših domačih gozdovih. Na mesto razpuščenih društev so stopile celice upornega gibanja širom naše zemlje ter med izseljenci in taboriščniki. Namesto zažganih knjig so našli pozivi na upor in protifašistično borbo pot med naše ljudi doma in v tujini. Na molk obsojena slovenska pesem je zmoglavno donela v partizanskih enotah in našla svoj odmev pri vseh naših ljudeh, željnih svobode in miru. Na čelu gibanja so stali številni prosvetaji, da omenimo samo odbornika SPZ padlega narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta, padlega prosvetataša Aleša Einspielerja, Liziko Ročičjakovo in Reziko Mičejveo.

Jasno, da ta junaška doba celokupnega slovenskega naroda ni mogla brez vpliva mimo naše ljudske prosvete. Partizanska pesem je v prvih povojnih letih bistven del na sporedih številnih prireditvev in manifestacij Osvobodilne fronte, ki je do formalne obnove Slov. prosvetne zveze z odlokom z dne 16. 5. 1946 v svojem kulturnem odseku gojila in usmerjala slovensko ljudsko prosveto na Koroškem. Nam vsem so še v spominu veliki tabori, ko je naše ljudstvo množično sodelovalo in dalo svetu dokaz, da tudi nacizem ni mogel uničiti njegove volje do samostojnega narodnega in kulturnega življenja.

Ta življenjska volja je prišla vidno do izraza zlasti v ponovni obnovi SPZ, ki je v prvih povojnih letih za časa tajnikovanja dr. Mirta Zwittra razmeroma hitro prebolela hude rane, katere ji je zadalo nacistično nasilje. Ko je leta 1948 prišlo do spremembe v vodstvu SPZ, je bila obnovena v glavnem končana, da se delo lahko vsesplošno nadaljevalo vse do danes.

Dejstva, da je Slovenska prosvetna zveza v teku 60 let svojega obstoja, vključno zadnji desetletji, vse — kar se v prejšnjih časih, v težavah in krivicah naše narodne usode ni moglo razživeti in kar je ostalo neizdelano v samem ljudskem gradivu, v šegah in navadah, ali je iz ljudske pesmi klicalo k živi upodobitvi — prevzela v svoj delokrog in tudi danes izvršuje določeno delo v korist našega ljudstva na Koroškem, tega dejstva ne more omajati nobena še tako utemeljena kritika. Zato Slovenska prosvetna zveza tudi po vsej pravici lahko s ponosom praznuje svoj 60-letni obstoj.

TV-oddaja „Mi na južnem Koroškem“

Pod naslovom „Mi na južnem Koroškem“ je prejšnji petek zvečer prinesla avstrijska televizija v svojem prvem sporedu oddajo, ki je očitno imela namen, da gledalce in s tem široko javnost seznanj z življenjem v tistem delu Avstrije, kjer živi slovenska narodna skupina. Samo po sebi je tako prizadevanje za medsebojno spoznavanje nedvomno koristno in vredno priznanja. Pač pa je taka oddaja — kakor se je pokazalo v konkretnem primeru — lahko tudi zelo kočljiva in jo je treba zato sprejeti toliko bolj kritično.

Gotovo je imela omenjena oddaja svoje dobre strani. Brez dvoma pa bi jih lahko imela še več, če bi bila postavljena v pravi okvir. Ne samo iz naslova, marveč tudi iz vsebine je bilo razbrati težnjo, da bi s to oddajo na splošno prikazali manjšinsko oziroma dvojezično problematiko na Koroškem. Za tak prikaz pa je bil okvir vsekakor preozek, kajti poskus, da bi celotno problematiko južne Koroške de-

monstrirali na „modelnem primeru“ več ali manj ene same občine, je bil nujno že od vsega začetka obsojen na neuspeh, ob katerem se je res treba vprašati, koliko in komu je koristila ta oddaja. Koroškim Slovencem prav gotovo ne.

Morda nam bo eden ali drugi očital, da kot neposredno prizadevi preveč subjektivno gledamo in ocenjujemo stvari. Toda tudi s takimi očitki ni mogoče prikriti dejstva, da je oddaja ustvarila o manjšinski problematiki sliko, ki se je v marsikaterem pogledu mnogo predaleč razlikovala od stvarnosti. Vsi tisti gledalci širom po Avstriji in verjetno tudi izven njenih meja, ki razmer ne poznajo iz lastnih izkušenj, so nujno dobili vtis, da je na Koroškem vse „v najboljšem redu“, čeprav smo v resnici še daleč od „vzorne rešitve“.

Podsinya vas

V petek prejšnjega tedna smo na šentjanskem pokopališču položili k zadnjemu počitku Magdaleno Waldhauser, Klemenjakovo gospodinjno v Podsini vasi.

Magdalena Waldhauser nas je zapustila povsem nepričakovano, saj ji je bilo šele 51 let. Rojena je bila v znani in zavedni družini Wutte na Veselah v Podjuni. Kakor njeni bratje je tudi Magdalena vse življenje ohranila zvestobo svojemu narodu in materinemu jeziku. To zvestobo je kot cela Wuttejeva družina z dejanji izpričala tudi v nacistični dobi, ko je neustrašno in nesebično nudila pomoč partizanskim borcem za svobodo; zaradi tega so jo vtaknili v zapor.

Leta 1946 se je Magdalena poročila z Janezom Waldhauserjem, p. d. Klemenjakom v Podsini vasi, kjer si je med vaščani s svojim odkritim značajem hitro pridobila ugled kot dobra sosedka in gospodinja. Od leta 1957, ko ji je umrl mož, je morala sama nositi breme gospodarstva na Klemenjakovi domačiji. Šele zdaj, ko je gospodarstvo prevzela posvojena hči, ki se je poročila z Andrejem Kunčičem, bi se Magdalena lahko odpočila, toda neizprosna usoda ji je pretrgala nit življenja.

Magdaleno Waldhauser bomo ohranili v lepem spominu.

URADNE URE

pokojsinske zavarovalnice

V mesecu aprilu bo imela pokojsinska zavarovalnica delavcev na Koroškem naslednje uradne ure:

2. 4. Šmohar, uradna hiša
3. 4. Breže, občinski urad
16. 4. St. Vid ob Glini, Friesacher Straße 1
18. 4. Spittal ob Dravi, Lutherstraße 4
17. 4. Wolfsberg, Weyerplatz
9. 4.
23. 4. Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1

Uradni čas je povsod od 8. do 12. ure.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

ZAHVALA

Ob izgubi moža, očeta, brata, strica, svaka, tasta, deda in praded

Franca Prušnika

p. d. Wölflovega očeta v Lobniku

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so s svojo udeležbo pri pogrebu, z darovanimi vencem in cvetjem ter pismeno izrazili svoje sočustvovanje z nami. Posebno se zahvaljujemo predstavnikom naših narodnih in strokovnih organizacij ter ustanov za njihove nagrobne govore, prav tako pa tudi g. župniku Messnerju za tolažilne besede.

Lobnik, Čahorče, Št. Jakob v Rožu, Železna Kapla, Tehanče, Celovec, Feldkirchen, Graz, v marcu 1968.

Marija, žena; Karl, sin; Terezija, hčerka; Matilda in Marija, sestre; Vera, Mara, Milica, Vladimir, Janja, Marija, Zdravko, Zalika, Rezika, Joško, Ivica, Danilo in Janko, vnuki, in dvanajst pravnikov.

Ne bomo tukaj na dolgo in široko govorili o vseh tistih tehničnih in drugih „prijemih“, ki so omogočili tako popačeno podobo (kdo je na primer vedel, da dvojezični napis na občinskem uradu ni bil iz Železne Kaple, marveč „izposojen“ iz Sel in da sicer takih napisov na Koroškem sploh ni?), pač pa želimo povedati, da je oddaja izzvala med našimi ljudmi zelo ostre in kritične komentarje.

Svoje stališče k tej oddaji so zavzeli tudi naši dijaki, ki so vključeni v posebno slovensko skupino pri zvezi socialističnih srednješolcev. V pismu, ki so ga poslali avstrijski televiziji in v prepisu tudi koroškemu listu, med drugim ugotavljajo, da je Železna Kapla sicer na južnem Koroškem, ni pa južna Koroška, kajti „slovensko se ne govori samo tukaj, marveč tudi še po ostali Podjuni, v Rožu in na Zili“. Nadalje poudarjajo, da je bilo v oddaji povsem prezrto bogato kulturno delo koroških Slovencev in da pri intervjujih niso bile zajete vse plasti prebivalstva. Zlasti pa menijo, da bi bilo o specifičnih problemih manjšine treba govoriti z njimi predstavniki.

Zbor bilčovskih zadružnikov

Minulo nedeljo dopoldne je bil v prostorih Miklavževe gostilne v Bilčovsu redni občni zbor l. 1912 ustanovljene Hranilnice in posojilnice. Udeležili so se ga številni člani zadružniki, kot zastopnik naše centralne nadzorne zadružne organizacije pa je prispel poslevoedeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug v Celovcu dr. Mirt Zwitter.

Občni zbor je otvoril predsednik upravnega odbora Miha Zablatnik. Pozdravil je vse navzoče in izrazil svoje zadovoljstvo spriče lepe udeležbe z ugotovitvijo, da število navzočih članov daleč presega za sklepčnost občnega zbora potrebno število zastopanih deležev. Za zapisničarja je bil izvoljen Janko Ogris st., za overovatelja pa Jožef Reichman, pd. Linjci na Moščenici.

V poročilu upravnega odbora je predsednik Zablatnik nakazal živahno delovanje, kar dokazuje že dejstvo, da je odbor o aktualnih problemih zadruge razpravljal na 28 sejah. Poročilo nadzornega odbora je za odsotnega predsednika podal član tega odbora Franc Stingler, medtem ko je računski zaključek pojasnil poslovodja kreditnega oddelka Janez Reichman, zastopnik zveze dr. Mirt Zwitter pa je njegova izvajanja še dopolnil. O poslovanju blagovnega oddelka, h kateremu spada tudi bencinska črpalka, je poročal poslovodja Jože Boštjančič.

Iz poročil, ki so jih zbrani zadružniki poslušali z zanimanjem, so razvideli, da je njihova zadruge vodila posle v splošno zadovoljstvo. Kljub vsem odpisom za bencinsko črpalko, stroje itd. je občni zbor lahko sklepal tudi o čistem dobičku, ki ga je v

celoti pripisal k rezervnemu skladu.

Po razrešnici, ki jo je občni zbor izrekel tako upravnemu kot nadzornemu odboru, so bile na dnevnem redu volitve novega nadzornega odbora, ki se izvoli vsako leto, medtem ko traja delovna doba upravnega odbora tri leta. Ponovno so bili v nadzorni odbor izvoljeni Gašpar Ogris-Martič, Franc Stingler, Miha Miškulin in Tomaž Ogris, namesto Jožefa Juriča pa na njegovo izrecno željo Blaž Gaser.

Končno je občni zbor sklenil še zvišanje deleža od 50 na 200 šilingov, nato pa so udeleženci še živahno razpravljali o raznih zadružnih vprašanjih. Poudarili so, da je potrebna skupna zavest, zgrajena na spoznanju, da je bila zadruge ustanovljena na podlagi samopomoči in v korist vseh članov. Kdor hoče svoj trenutno odvišni denar, ki ga bo potreboval šele pozneje, imeti varno shranjen, naj ga naloži v domači hranilnici, ki mu jamči, da ga bo lahko vsakčas dvignil z obrestmi vred. Kadar pa pride v potrebo, bc pri domači hranilnici lahko tudi zaprosil za posojilo.

GLOSARJEVI ZAPISKI

Pogosto, posebno ob času kakršnih koli političnih odločitev, se dogaja, da nekateri (navadno isti) ljudje vprežejo vero v svoje politične gare. Gesla kot „Katolici volijo katolice“ ali „Kot kristjani bomo volili krščansko listo“ itd. so bila neredko napotki zadnjih let. Tudi koroški Slovenci tukaj nismo bili izjema, morda tudi zato ne, ker so tako delali tudi drugi, veliki, močnejši. Nismo pa pomislili, da smo s tem potisnili vero v zelo profano zadevo, kot je politika; da smo se posluževali najvišjih sredstev za navadno najmanjši učinek. Preteklost, ko so se duhovi na najozjem koščku zemlje delili v strogo ločene tabore, le še ni docela premagana.

Na tem mestu je bilo že zapisano, da takšne zahteve do sočloveka in takšni apeli na njegove čute ustvarjajo le verski monopol: samo naši so kristjani, drugi so brezverci in komunisti, z njimi ne govorimo. (To je poleg vsega drugega zelo lahek način, izogniti se mnogim neprijetnostim.) Toda po drugem vatikanskem koncilu nima nobena politična stranka pravice biti izključna nosilka krščanske veroizpovedi. Res pa je, da je Vatikan zelo daleč od Koroške.

Če naj na eni strani duhovščina drži vero izven vsakdanjega političnega vpitja, pa jo prevneti laiki namakajo nalašč v tem močvirju. To se tudi ne ujema z danes tako poudarjeno aktivnostjo katoliškega laičstva, ki kar kipi od akcij; po sklepih koncila naj bi se ta aktivnost še vedno odvijala v krogu katoliških verskih ustanov in ne v krogu političnih organizacij. Toda te razlike so pri nas zabrisane, kar ni ravno znak posebnega reda in organiziranosti. Slovenci na Koroškem versko prav nič nismo ogroženi ali vsaj ne bolj kot naš narodni sosed, pač pa smo ogroženi narodno, kar naš sosed ni. Zato potrebujemo delavne politične organizacije in narodna zastopstva, ki bodo reševala izključno naša narodnostna vprašanja, ne pa verskih križank. Zato bo vsako delovanje narodno-političnih teles za verske in

Srečanje žena v Železni Kapli

V okviru prireditve ob letošnjem mednarodnem ženskem prazniku je krajevna organizacija naših žena priredila 17. marca pri Brunnerju v Lobniku prijetno in uspešno srečanje slovenskih žena. Prireditve se je udeležilo lepo število žena iz vseh predelov občine Železna Kapla-Bela, med častnimi gosti pa je predstavnica krajevnega odbora Helena Kuhar poleg delegacije žena iz Kranja posebej pozdravila tudi župana dež. poslanca Josefa Lubasa.

Za kulturni del srečanja, ki je potekalo v prijetni družabnosti, je skrbel moški pevski zbor kapelškega prosvetnega društva pod vodstvom Vladimira Prušnika, svoj prispevek pa so doprinesli tudi otroci, ki so se v ta namen naučili in brezhibno podali nekaj recitacij.

Predsednica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacher je zbranim predstavila vlogo žene v svetu, medtem ko je tajnica Ančka Kokot govorila o enakopravnosti žene v družini.

Spregovoril je tudi župan Lubas, ki je ženam čestital k uspešni prireditvi. Nakazal je pomen žene v današnji družbi in posebej poudaril, da gre v veliki meri prav ženam za dobro sožitje med občani obeh narodnosti. Govoril je o uspešnem razvoju kulturne izmenjave med občinama Železna Kapla-Bela ter Kranj in dejal, da je ta izmenjava jamstvo za še uspešnejše sodelovanje med sosednjima občinama, hkrati pa za ohranitev mirnega sožitja med narodi.

Za vzorno pripravo prireditve gre zahvala kapelškim ženam, med katerimi sta se posebno poštvalno potrudili Johana Kuhar in Tina Sadolšek.

Slovo od Franca Prušnika

Železna Kapla. — Vest o smrti Franca Prušnika, Wölflovega očeta v Lobniku, je odjeknila daleč po naši zemlji. To je pokazala tudi množica žalnih gostov, ki so v četrtek prejšnjega tedna prišli v Železno Kaplo, da pospremijo Franca Prušnika na njegovi zadnji poti.

Žalni sprevod se je po taktih koračnice, ki jo je igrala kapelška godba na pihala, pomikal proti pokopališču, kjer je zemlja zakrila truplo pokojnega Wölflovega očeta. Ob odprtem grobu so se zastopniki številnih ustanov in organizacij poslovili od Franca Prušnika, s katerim smo položili v grob človeka, ki je poleg skrbi za družino in vsakdanji kruh žrtvoval vse svoje življenje in delo za gospodarski in kulturni razvoj svojega naroda. Predvsem je bil Franc Prušnik zaveden Slovenec. To je pokazal tudi v času najhujše preizkušnje koroških Slovencev, ko se je uprl krivici in nasilju ter je zaradi tega moral najprej v zapor in pozneje v izseljeništvu. Toda tudi to Prušniku ni zlomilo življenjske volje, nasprotno: v taborišču je bodril sotrpine in jim vlival upanje v končno zmago pravice.

O njegovih človeških vrlinah, o njegovih naporih za družino, sosesčino in narodno skupnost so poleg domačega župnika Messnerja govorili predvsem predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem

dr. Franci Zwitter, predsednik Zveze slovenskih zadrug Floro Lapuš in predsednik Zveze slovenskih izseljencev Lovro Kramer, besede zahvale za vse njegovo delo pa so mu izrekli tudi zastopnik kapelške občine, zastopnik krajevnih slovenskih zadrug ter zastopnika čebelarjev in lovcev, medtem ko je delegacija iz Solčave, Prušnikovega rojstnega kraja, prinesla na grob svojega rojaka prgišče domače zemlje. V slovo Prušnikovemu očetu so zadnale tudi žaloslinke, ki sta jih zapela mešani in moški zbor.

Prušnikovega očeta ne bomo pozabili, preveč je zasidrano njegovo delo med nami. „Iz domače prsti in grude je zajemal moč in zdravje,“ je dejal predsednik ZSO, „ki je desetletja dolgo žarelo iz njegovega dela. In tako se danes poslavljamo od enega najizrazitejših soustvarjalcev tiste generacije, ki je v začetku tega stoletja z organiziranim kulturnim in gospodarskim ustvarjanjem oblikovala obraz slovenskega človeka na Koroškem ter opravila zgodovinsko delo.“ Naš najlepši spomin naj pa bo naša obljuba, da hočemo posnemati njegov zgled in nadaljevati z delom, ki ga je pokojni Franc Prušnik z drugimi začel v korist obstoja in razvoja našega ljudstva, kajti — kakor je dejal pesnik-borec Rudolf Maister — „naši v nas so pokopani, mi smo njih nagrobni križ“.

Igra ostane igra

druge nenarodne interese dobilo prav od slovenskega človeka ob svojem času zaslužen odgovor.

Kdor potrebuje vero, da more doseči politični uspeh, naj ne pozabi, da je v tem veliko neiskrenosti in sveto-blinstva. Preden se odločimo za sodelovanje z nemško govorečimi sodeželani, ki se jih dotikamo samo po verski pripadnosti, bi se morali najprej spravit doma, z drugače usmerjenimi brati, ker se tu dotikamo drug drugega na najbolj božji in naravni način — po narodnosti.

Tu se človek pač ne more znebiti suma, da so vrednote, kaj je važno in prvo, kaj je postransko in nebitveno, kaj je sredstvo in kaj cilj, kaj je možno in kaj potrebno, pri nekaterih ljudeh zelo zamotane. „Program“ Narodnega sveta na primer ne izdaja samo prej začrtanih parol, on podreja slovensko narodnost krščanstvu. Torej je narodnost samo eno izmed sredstev, da dosežemo cilj, to je krščanstvo. Tu se pa res ločijo duhovi. Če narodnost ni več kot to, potem se pa upravičeno sprašujemo, čemu smo Slovenci.

Kakšno stališče je to: naj narod hira in shira, glavno je, da se jaz zvličam? Toliko ljudi si je za napredek v življenju poiskalo druga ali boljša sredstva, kot je slovenstvo — in ničesar več nočejo slišati o svojem materinem jeziku. Številke, ki se nanašajo na slovensko manjšino, z nespremenjeno stanovitnostjo padajo. Ob pogrebu stare ženske, ki svoj živ dan ni spregovorila nemškega stavka, so vsi napisali na vencih nemški. Toliko župnišč neovirano ponemčije cerkveno obredje, navade, vernike, cele vasi. Otroci ne pozdravljajo več v domačem jeziku. Tako in še mnogo huje izgleda obracun, ker je bil skozi vso dobo naš cilj le obranjevanje krščanske tradicije. Ker je narodnost baje tudi danes samo še sredstvo in ne več cilj.

Vsekakor pa igra z vero ne more rešiti narodnostnih vprašanj, ki dejansko so. Igra ostane pač le igra.

Kako ravnamo z gramofonom in s ploščami

Mnogi ljubitelji glasbe imajo poleg radia in televizije tudi še gramofon, ker si morda večkrat želijo določene vrste glasbe, morda določenih interpretacij, ki si jih potem lahko zavrtijo, kadar pač hočejo. Za razliko od radia in televizije je doba trajanja gramofona zelo odvisna od pravilne uporabe, ker se s ploščami vred razmeroma hitro obrablja, hkrati pa je kvaliteta reprodukcije še odvisna od nege gramofona ter plošč. Zato ne bo odveč, če si nekoliko pobliže ogledamo vse tisto, kar je treba vedeti o gramofonu in ploščah, da nam bo konservirana glasba res lahko v užitek.

Moderni gramofoni imajo za predvajanje plošč štiri hitrosti: 78, 45, 33 $\frac{1}{3}$ in 16 $\frac{2}{3}$ vrtljajev v minuti. Tem hitrostim enako je vrezan tudi program na ploščah. Plošč z 78 vrtljaji tovarne ne izdelujejo več, vendar so ponekod, sicer redko, še v rabi. Največ je tako imenovanih mikrožlebnih plošč z 45 in 33 $\frac{1}{3}$ vrtljaji. Plošče s 16 $\frac{2}{3}$ vrtljaji so namenjene le predvajanju nemuzikalnih del, to so govorne oddaje, na primer tečaj jezika, recitacije pripovednih del in podobno.

Gramofon, ki sam nima vgrajenega ojačevalnika, priključimo na radijski sprejemnik na zadnji strani aparata, kjer sta za to določeni dve vtični puši. Tehniki imenujejo en del „vroči“ in drugi „mrzli“; ni namreč vseeno, kako obrnemo oba priključka. V obeh primerih sicer sprejemnik reproducira program, vendar spremlja predvajanje v enem primeru močno brnenje, kar je znamenje napačnega priključka.

Hitrost vrtenja krožnika mora vedno ustrezati številu vrtljajev, ki je označeno na ploščah. Pogosto predvajanje z drugačno hitrostjo, ki se ga nekateri zelo radi poslužujejo zaradi značilne spremembe tona, poškoduje plošče. Prav tako tudi safirna igla z modro ali zeleno piko (namenjena za normalne plošče) lahko uniči mikrožlebne plošče, katere reproduciramo vedno le s safirno iglo, ki ima rdečo piko.

Na safirni igli se nabere po vsakem predvajanju (tudi ene same plošče) prah, zato je treba to nesnago pravilno odpipniti; če se to ne posreči, je treba očistiti safir z mehkim čopičem. Prav tako je treba pred uporabo očistiti ploščo, najbolje s posebno antistatično krpo, ki mora biti vedno shranjena v papirju, da ne pridejo do nje delci prahu, peska ali celo kovinski opilki. Koristno je, če imamo plošče spravljene v posebni omarici, ki se dobro zapre, ali pa vsaj v zaščitnih dvojnih ovojih.

Z ročico gramofona, ki je zelo lahka in občutljiva, je treba ravnati skrajno previdno. Med predvajanjem ne prekinjamo reproduciranja z dvigom ročice, ker vsak premik poškoduje ploščo oziroma ustvarja razreze. Raje utišamo ojačevalnik na minimum in pustimo, da se plošča izteče do kraja ter avtomat sam izklopi električni motor. Če se bomo takoj od začetka privadili na tak red, bodo plošče ostale brez raz in jih bomo lahko dalj časa uporabljali.

FRANK O'ROURKE

ŠIROKA REKA

„Mike, to je Hoze Lopez in njegov brat Tonny“ je predstavil Sam Brenan.

„Vesel sem, da smo se spoznali,“ sem rekel in jima podal roko. Hoze Lopez je bil mlajši, kakih petindvajset let star in visok. Barva njegovega obraza je izdajala špansko-indijansko poreklo. Njegov starejši brat je bil star okrog petintrideset let.

„Rekel bi, da ste iz Border Cityja v dolini reke Rio Grande. Ali sem uganil?“ sem vprašal.

Tonny se je nasmejal:

„Vaš prijatelj Thomas Gonzales z one strani reke nam je priporočil vašo agencijo, gospod Cavanag. Moj brat ima nekaj za vas.“

„Torej, Hoze, kaj želite?“ sem ga vprašal. Hoze je malo zardel in se vsedel v naslonjač:

„Prosim vas, ne imejte me za tepca, gospod Cavanag. Želim, da mi poiščete neko deklo.“

Nasmehnil sem se.

„To ni neumna zahteva, Hoze.“

„Ni tako preprosto, kot mislite,“ je vskočil Tonny Lopez. „Poslušajte najprej zgodbo, pa mi boste na koncu pritrdili, da je moj brat Hoze res tepec. Daj, Hoze, povej vse od začetka!“

„Najprej vam bom povedal par besed o naši družini,“ je začel Hoze. „Vi veste, da živimo že dolgo v Border Cityju ob reki Rio Grande. Očeta nimamo več in Tonny je sedaj glava družine. Diplomiral sem na univerzi tisto leto, ko se je začela vojna in čez štirinajst dni sem bil poklican v vojsko. S svojo edinico sem bil do leta 1942 v Fort Billisu, potem pa so nas poslali na manevre v Louisiano. Ali poznate te kraje gospod Cavanag?“ se je nasmehnil.

Tudi jaz sem se nasmehnil.

„Torej jih poznate?“ je rekel Hoze. „Potem gotovo tudi veste, kako to gre: nekaj dni manevri potem malo počitka.“

Največji podvodni predor v Evropi

Dotok motoriziranih turistov iz skandinavskih dežel v južno in zahodno Evropo je iz leta v leto večji. Zato so ceste in vse druge komunikacije, ki so do nedavnega še zadoščale, tako preobremenjene, da dovolj hiter in varen promet kljub najsodobnejšim vozilom sploh ni več mogoč. Tok turistov iz skandinavskih dežel prihaja skozi Flensburg na dansko-nemški meji, Neumünster, Hamburg in dalje preko Hannovera na jug in proti Porurju na zahod. Tod bo tudi peljala bodoča velika 6-stezna avtomobilska cesta, imenovana evropska cesta št. 3, ki je že v gradnji.

Eden do sedaj najtežjih tehničnih problemov pri gradnji ceste je bil, kako preokročiti Elbo, ki je na v poštev prihajajočem mestu, tj. zahodno od Hamburga, široka 1,5 km. Najprej so nameravali zgraditi most, ki pa bi seveda moral biti tako visok, da bi lahko pluli pod njim tudi največji preokceanski parniki. To bi zahtevalo propustno svetlobo 65 m. Z gradnjo takega mostu ne bi bili združeni nič manjši tehnični problemi kot z gradnjo predora, poleg tega pa bi most izkazal idilično pokrajino, ki je pravzaprav že rekreacijsko območje Hamburga in pomembna tudi za turizem. Zato se je izkazala gradnja predora kot edino pravilna in celo najcenejša rešitev.

Ves objekt bo dolg 3 km; pod samo reko ga bo — kot že rečeno — 1,5 km, izvrtanih predorov na obeh straneh bo 1100 m, ostalo pa odpade na odprte useke.

Predor pod Elbo bo ležal 16 m pod rečnim dnom ali 29 pod vodno gladino. Osem gigantskih elementov, od katerih bo vsak dolg 130 m, širok 42, visok pa 8 m, bodo pogreznili v jarek, izkopen na rečnem dnu. Ti elementi so po širini razdeljeni na 3 predele, tako da bodo, ko bodo pogreznjeni in se-

stavljeni, tekli pod reko dejansko trije predori, v vsakem po dve stezi. Pričakujejo, da bo v jutranjih urah najmočnejši promet proti severu, popoldne in zvečer pa proti jugu. Promet v smeri, ki bo najbolj obremenjena, bo vedno teklo po dveh zunanjih predorih, v manj obremenjeni smeri pa po srednjem predoru. Temu primerno se bodo tudi avto-

„Tovarna jajc“ v nebotičniku

Reja perutnine na vilikih in modernih farmah je postala že v vrsti evropskih dežel industrijska panoga. Sovjetska zamisel na tem področju je desetnadstropna „tovarna jajc“, ki so jo zgradili v Berlinu. V njej je 126.000 kokoši, ki z obilico jajc potrjujejo dovolj nazorno, da se dobro počutijo v stavbi, obloženi z aluminijem.

Na 750 kvadratnih metrih površine, kolikor meri vsako nadstropje, so v sedmih dvojnih vrstah razporejene kletke, in sicer po štiri druga vrh druge. Okoli kletk (mere: 36×55×43 cm) iz svetle sintetične snovi — v vsaki kletki so tri putke — poteka vse avtomatično. Iz silosa, ki je v njem prostora za 300 ton piče, prinašajo avtomatični trakovi v rednih presledkih hrano s 30 sestavinami in zmlete školjke. Vodovodna mreža oskrbuje živali s svežo vodo. Jajca se kotalijo na tekoči trak, ki jih nosi do sortirnega in pakirnega stroja, tako da so že po 24 urah na živilskem trgu. Tretji tekoči trak skrbi za snago v kletkah: odnaša odpadke, ki padajo skozi mrežasta tla — okoli 20 ton dnevno in jih spravlja v sušilnice, ki jih predelajo v šest ton dragocenega gnojila.

Rdečkasta neonska luč, vključena od osmih zjutraj do šestih popoldne, nadomešča dnevno svetlobo. „Tovarna jajc“, ki je dobro prezračevana, ima stalno notranjo temperaturo 16 stopinj Celzija.

Rubin med najbolj iskanimi dragulji

Rubin si deli z diamantom, safirjem, smaragdrom in biserom položaj v svetu najbolj iskanih draguljev. Kemično gledano, je to kaj preprosta spojina — aluminijev oksid, v znanosti imenovan tudi korund, in je za diamantom najtrši mineral. Rubini so kristali korunda, pomešanega z neznačilnimi količinami kromovega oksida, ki da rubinom čudovito rdečo barvo.

Najbolj iskana je pri rubinih temnordeča barva in najlepši kamni izvirajo iz Burme. Največja nahajališča tega

kamna so na Cejlonu. Med rubini je mogoče najti posebno vrsto tako imenovanih zvezdnih kamnov. Če takšne kamne pravilno obrusijo in polirajo v obliki kroglice, potem postane na zaokroženi površini kamna jasno vidna šesterokraka zvezda. Zvezdni kamni ponavadi nimajo tako lepe barve kot navadni in tudi niso prozorni, te pomanjkljivosti pa nadomesti prelepi zvezdnati sij na njihovi površini.

V začetku tega stoletja je Francoz Verneuilu uspelo izdelati umetne rubine. Umetni

ali sintetični rubini se ne razlikujejo bistveno od naravnih in jih prav tako uporabljajo za izdelovanje nakita. Strokovnjaki lahko sintetične rubine razločujejo od naravnih s pomočjo mikroskopa.

Sintetične kamne uporabljajo pri izdelavi kvalitetnih ur in drugih preciznih instrumentov. Zelo pa je narasla pomembnost sintetičnih rubinov, odkar so odkrili laserjev žarek. Ta izum daje nesluferne možnosti za uporabo sintetičnega rubina v zdravstvu, znanosti in tehniki.

matično prestavljali semafori in vse druge signalne naprave.

To bo najdaljši podvodni predor v Evropi in drugi na svetu; eden, ki je še daljši, je na Japonskem. Z gradnjo predora mislijo začeti prihodnjo pomlad, leta 1975 pa naj bi ga izročili v promet. Tedaj bo vozilo skozi predor vsak dan 65.000 avtomobilov, medtem ko bo dejanska zmogljivost 100.000 vozil. Dopusna hitrost v predoru bo 100 km na uro.

V desetnadstropnem kokošnjaku ni prav nič hrupno. Iz zvočnikov, priključenih na magnetofonski trak, prihaja nenavadna „glasba“; šum, ki ga dela perutnina, kadar pobira hrano. Ti šumi naj bi putkam izboljševali tek. Kokoši dajejo od sebe samo miroljubne tihe glasove. Izvedenci za psihologijo živali pravijo, da kure pri tako udobnem življenju sploh ne čutijo potrebe po glasnem kokodakanju.

Veterinar in strežno osebje vsak dan kontrolirajo zdravstveno stanje kokoši. Bolne kokoši in slabe nesnice brž zamenjajo z drugimi. Sicer pa ne bo v tej tovarni jajc nobena kokoš starejša od dveh let; v tem času bo znesla vsaka putka okoli 350 jajc. Nato jih bo dvigalo odnašalo v avtomatično klavnico, od koder jih bo že četr ure kasneje mogoče lepo zavite ponuditi na živilskem trgu.

FILM IN SHOW:

Njihova prava imena

Ne imenujejo se tako, kot se imenujejo. To velja za večino osebnosti iz francoskega filmskega in zabavno glasbenega sveta. Pariški Figaro je odkril prava imena številnih slavnih oseb, ki so v svetu znane le pod svojim umetniškim imenom. Naj jih nekaj navedemo: Anouk Aimée — Françoise Sorva Arletty — Leonie Bathiat Françoise Arnoul — Françoise Gauthier Cecile Aubry — Anne-Josée Betnard Jean-Pierre Aumont — Jean-Pierre Salomons Gilbert Becaud — François Silly Pierre Brasseur — Pierre Espinasse Dany Carrel — Suzanne Chazerelles Dalida — Yolanda Gigliotti Sophie Daumier — Elisabeth Hugon Fernandel — Fernand Constantin Joan Gabin — Alexis Mancorge Johnny Hallyday — Jean-Philippe Smet Anna Karina — Hanne Karin Bayer Marie Laforet — Maitena Doumenach Yves Montand — Yves Lisi Michele Morgan — Simone Roussel Marie-Jose Nat — Marie-Josée Benhalassa Jean-Claude Pascal — Jean-Claude Villemainot Françoise Sagan — Françoise Quoiriz Sheila — Annie Chancel Jean Sorel — Jean Roquebrune Ludmilla Tcherina — Ludmilla Tchermezine Anne Vernon — Edith Vignaud Odile Versois — Odille Poljakov-Bajdarov Marina Vlady — Marina Poljakov-Bajdarov.

Bilo je to petega novembra. Ponoči smo odšli v De Rider, pet nas je bilo, da bi nekaj popili in se pozabavali. Vedeli smo, da bomo kmalu odšli na vzhod, pa smo želeli priti med ljudi. Odšel em v tisti mali hotel... Ali poznate to mesto?”

„Da,“ sem odgovoril. „Poznam ga.“

„V mali hotel ob cesti za Leeswill,“ je nadaljeval Hoze. „Poklical sem po telefonu Tonnyja, da bi mu rekel na svidenje in zbogom za zmeraj. Čakal sem na zvezo, ko je prišla po stopnicah. Bila je oblečena v rdečo obleko, imela je svetle lase in krasno postavo.“

Tonny Lopez se je namršil.

„Mladi ljudje ne vidijo nič drugega!“

„V redu, v redu, Tonny,“ je rekel liho Hoze. „Seveda, tepec sem. Nekaj se je zgodilo, gospod Cavanag. Poglejala sva drug drugega in izmed vseh vojakov je izbrala ravno mene. Res sva malo pila, oba. Najela sva taksi in se odpeljala ven iz mesta do nekega bara. Tam sva našla druge moje tovariše. Vsak je imel svoje deklo in prijeto smo se imeli. Pogovarjali smo se in plesali in — preveč pili.“

„Preidi že vendar enkrat na stvar,“ je rekel nestrpno Tonny.

„Pogledala me je,“ je nadaljeval Hoze, „in me vprašala, kaj sem. Povedal sem ji, da sem Američan. Ona pa se je nasmejala in rekla, da to za njo ni važno. Ime ji je bilo Helen, Helen Jones in je bila iz Seatla. In potem me je poljubila. Tako se je začelo. V hotel sva prišla precej pozno. Nočni vratar je spal za mizo. Peljala me je do vrat svoje sobe. Pogledala sva se, se spet poljubila, potem pa mi je naročila, naj pridem drugo jutro, ko bova oba trezna. Povedala mi je, da se je zaljubila in priznal sem ji, da isto čutil tudi jaz. Odšel sem s tovariši nazaj. Drugo jutro pa smo odšli. Imel sem samo toliko časa, da sem se brez dovoljenja pripeljal do hotela. Stekel sem v sobo, nje pa ni bilo več. Odšla je. Od vratarja nisem mogel ničesar izvedeti.“

„Zdaj si že nekaj več povedal,“ je zamrmral Tonny. „Kar naprej, Hoze!“

„To se je zgodilo pred štirimi leti,“ je nadaljeval Hoze. „Preživel sem vojno in se vrnil domov. Ves čas sem mislil samo nanjo. Zadnjih osem mesecev sem delal v naši pisarni v Mexico Cityju. Še vedno mislim samo nanjo, gospod Cavanag. Mislite tudi vi, da sem tepec?”

„In kaj želite, da storimo za vas, Hoze?”

„Da jo najdete,“ je hitro rekel Hoze. „Tonny je pristal, da iskanju žrtvujeva mesec dni. Mislim, da imava več denarja kot pameti,“ se je nasmejal Hoze. „Tonny misli, da sem tepec tudi drugače.“

„Seveda si tepec,“ je rekel Tonny. „Tudi gospod Brenan to ve. In vi tudi, gospod Cavanag. Ona je vendar deklo s Severa in kaj to pomeni, vemo vsi.“

„Želim si, da jo najdete,“ je rekel Hoze. „Če ne boste uspeli, jo bom pozabil. Če pa boste uspeli, bo zame to nekaj lepega, ali pa... Vem sam, da so to sanje, ampak rad bi razčistil sam s seboj in s temi spomini, preden bom postal zrel človek.“

„Kaj pa Ester Hernandez?“ ga je vprašal Tonny.

Hoze je jezno pogledal brata.

„Obljubil si mi en mesec!“

„Dobro, dobro!“ je rekel Tonny. „Gospod Brenan in gospod Cavanag! Ali bi poskusila najti to deklo?”

Zamikalo me je, kaj bi se zgodilo, če bi našel to deklo in kaj bi se zgodilo, če bi tudi ona bila tako naklonjena Hozeju kot on njej. Dolgo je že od tega. Danes sta oba pet let starejša. Morda se je že poročila, morda ni niti več živa, sto stvari se ji je lahko pripetilo. On je ni poznal, kakšna je bila v resnici. Kljub temu to ni bilo važno. Edina zapreka je bila v tem, da je že od nekdaj veljala najbolj neumna navada, da se belci nikdar ne ženijo z ženskami mehiške krvi. Ni bilo torej važno, od kod je bilo deklo, meja je bila edino Rio Grande. In katerokoli deklo z one strani Rio Granda, pa čeprav samo eno miljo od nje ali pa tisoč milj, čim je bila poroka vmes, je bilo deklo s Severa. In zato sem vedel, kako je Hozeju: bilo bi preveč lepo, da bi jo lahko pripeljal kot ženo k sebi v dolino. Bilo bi več kakor lepo!

OSEMENJEVALNI CENTER V CELOVCU:

Novi pogoji za napredek govedoreje v deželi

Na Koroškem bo potrebnih le še 700 do 800 plemenskih bikov

Za dvajsetletnico svojega obstoja je center za umetno osemenje goved koroške kmetijske zbornice v Celovcu napravil velik korak naprej v izpolnjevanju svojega namena, da pospešuje razvoj govedoreje v deželi. Center zbornica ni le povečala in modernizirala, v njem je uvedla tudi nov postopek konzerviranja bikovega semena. Ta postopek obstoja v zmrzovanju semena na minus 196 stopinj Celzija, vsled česar se plodnost semena podaljša na več let.

V prvih 20 letih res organiziranega umetnega osemenjanja v deželi, je število krav in telic, ki so po tej poti prišle do zaroda, naraslo od 1900 na 42.574. Leta 1947 je bilo na Koroškem umetno osemenjenih 7 odstotkov krav in telic, leta 1967 pa okroglo 40 odstotkov. Koncem leta 1967 je imel celovški osemenjevalni center 24 plemenskih bikov in sicer 3 rumene pasme, 5 sivorjave pasme, 4 pincgavske pasme in 12 simodolske pasme. Med njimi je dal bik „Siegfried“, ki je simodolske pasme in 13 let star, že 27.000 neposrednih potomcev.

Kako bomboljšal donos svojih travnikov?

(4. nadaljevanje)

Sedmo vprašanje: Podrobneje me zanima, kako naj gnojim z gnojili, ki jih pridelam doma. Ali je njihova uporaba v naših razmerah primerna?

Odgovor: Slabo pripravljen hlevski gnoj na travnatem svetu nima posebnega učinka. Ne more tudi nadomestiti razpadanja korenin pri tvorbi sprstenine. Učinek hlevskega gnoja je toliko slabši, kolikor bolj je travnik pogojen z rudninskimi gnojili. V krajih, kjer je hlevski gnoj nujen za njive, je za travnati svet bolj primerno, če uporabljamo rudninska gnojila, ker bomo prej dosegli večje pridelke.

Priporočljivo je, da je hlevski gnoj, ki ga trosimo na travnatem svetu, docela zrel. Najbolje ga je raztrositi že jeseni, po hektarju od 150 do 250 q. S poskusi so ugotovili, da zveča en q hlevskega gnoja v prvem letu pridelok sena za 6 kg, v treh letih skupno pa ga zveča za 10 kg.

Gnojnice je priporočljivo voziti na travnati svet v času, ko rastline mirujejo, torej pozimi. Na hektar lahko navozimo 500 do 1000 litrov gnojnice. Škodljivo pa je enostransko gnojenje samo z gnojnicami, zato je treba hkrati gnojiti tudi s fosforjem.

Gnojivka (Gülle) je boljše od gnojnice. Gnojivka je zmes seči in iztrebkov, vode in kratko sesekljane stelje. Priporočljivo jo je uporabljati zlasti v hribovitih krajih na zaokroženih kmetijah, ki so se usmerile izključno na živinorejo in kjer so opustili njive. Za pripravljanje gnojivke pa je potrebna primerna hlevska oprema, ki jo specializirani obrati le težko pogrešajo.

Kompost pripravljamo iz najrazličnejših odpadkov. Je zelo primerno gnojilo za travnike, zlasti še, če mu že med zorenjem dodamo manjše količine rudninskih snovi oz. gnojil, predvsem fosfornih. Vsebuje vsa potrebna rastlinska hranila in mnogo drobnoživk, ki pospešujejo razraščanje travne ruše. Trosimo ga v podobnih okolščinah kot hlevski gnoj. Na sodobnih kmetijah, ki imajo nakladanje hlevskega gnoja že mehanizirano, njegova priprava ni več problem.

Osmo vprašanje: Kakšno gnojenje je najbolj primerno za naš svet?

Odgovor: Najprimerneje je popolno gnojenje z dušikom, fosforjem in kalijem. Vpliv vsakega teh gnojil smo že opisali. Če boste to upoštevali, boste v veliki meri že sami zasnovali pravilno gnojenje, zlasti če rušo dobro poznate.

Večja vrsta poizkusov kaže, da se pridelki na negojenih travnikih močno razlikujejo. Če pa za primer vzamemo, da pridelamo na negojenem travniku 35 q sena po hektarju, potem je precej gotovo, da bomo z gnojenjem dosegli v naslednji razpredelnici navedene pridelke sena (po ha):

Negojeno	Dušik	Fosfor	Kalij	NP	NK	PK	NPK
35	49	49	45,7	62,3	56,1	59,1	77

Od navedenih gnojil je bilo danih po hektarju 80 kg čistega dušika (400 kg Nitramoncala), 80 kg fosforne kisline (500 kg Thomasove moke) in 120 kg kalijevega oksida (300 kg 40% kalijeve soli). S temi številkami vsak bralec uspeh in izplačljivost gnojenja travnikov lahko sam izračuna. Pri tem pa ne sme prezreti, da se mu bo verjetno že po dvoletnem popolnem gnojenju travna ruša bistveno zboljšala, da se bo odstotek dobrih trav povečal od ene petine na eno tretjino, odstotek detelj pa od ene desetine na eno sedmino. Temu odgovarjajoče bodo nazadovale slabe trave in plevel. Kaj kvalitetnejša krma s travnikov v govedoreji pomeni, pa tudi ni težko presoditi.

(Se nadaljuje)

Trg z mlekom in mesom

leta 1966 in 1967

Lani se je v državnem merilu povečala tako proizvodnja mleka kot mesa. Povečani ponudbi odgovarjajoče je naraščalo tudi povpraševanje. O prenasičenosti domačega trga ni bilo mogoče govoriti, pravtako tudi ne o prekomernih proizvodnih cenah, ki bi navijale konzumne cene. Le-te sta navijali zgolj industrija mlečnih izdelkov in mesno predelovalna industrija.

Mleko in mlečni izdelki:

	1966	1967
	v tonah	
dobava mlekarnam	1.950.670	2.099.616
pitno mleko		
— domača potrošnja	511.841	500.321
— izvoz	13.151	13.263
maslo — proizvodnja	37.645	41.421
— izvoz	3.729	5.187
sir — proizvodnja	34.070	36.989
— izvoz	12.165	14.149
— uvoz	3.546	3.512
polno mleko v prahu		
— proizvodnja	20.155	28.550
posneto mleko v prahu		
— proizvodnja	27.142	31.323
izvoz obojega	18.300	30.502

Klavna goveda:

	v komadih	
domači zakolji	9.022	11.734
obrtni zakolji	438.571	456.374
izvoz	46.012	80.390
uvoz	19.355	13.682
domača oskrba	446.081	461.628
zakolji telet (obrtni)	385.521	384.868

Klavni prašiči:

	v komadih	
obrtni zakolji		
(domače proizvodnje)	1.109.808	1.327.240
uvoz	395.763	125.214
izvoz	312	10.017
domača oskrba		
(brez hiš. zakoljev)	1.505.259	1.442.437
uvoz perutnine v tonah	12.486	12.344

Ob takem razvoju ponudbe in povpraševanja na domačem trgu so na dunajskem osrednjem živinskem trgu cene klavnih govedi padle. Vole so začetkom 1966 plačevali v povprečju 15,43, lani decembra pa le še po 14,24 šil. za kilogram žive teže. V isti primerjavi je povprečna mesečna cena bikov padla od 15,43 na 14,90, krav od 10,95 na 10,87, telic pa od 15,09 na 13,97. S tem je povprečna mesečna cena klavne goveje živine od 13,07 šilingov za kilogram žive teže januarja 1966 padla na 12,58 šilingov decembra 1967. Cene klavnih prašičev so bile leta 1966 v stalnem naraščanju (od 14,76 na 17,23 šil. za kg žive teže), leta 1967 pa so padle nazaj na 15,91, januarja 1968 pa so dosegle le še povprečje 15,59 šil.

letja dokaj primitivni in znanstveno nedognani. Danes so skoraj docela dognani in zaradi tega si umetno osemenjevalni center na široko utira pot v živinorejsko prakso.

„Hoze, poskusila bova vse, da jo bova našla. Morda ne bo preveč težko, ampak ne mislite, da bo tudi lahko,“ sem rekel.

„Hvala vam!“ je tiho rekel Hoze.

„Denar ni važen. Napisal bom takoj ček, gospod Brennan, ako mi poveste, na koliko ga naj izstavim,“ je rekel Tonny.

„Ni potrebno, Tonny, saj se poznamo. Cena je stalna: petindvajset dolarjev dnevno in vsi stroški. Poslala vam bova račun,“ je rekel Sam.

„Ali bo gospod Cavanag prevzel to stvar?“ je vprašal Hoze.

Hotel sem mu reči, da take posle opravljajo pri naši agenciji pomočniki, ko pa sem videl njegov obraz tako poln zaupanja in upov, sem pritrtil.

„Seveda Hoze! Potrudil se bom, kolikor bom mogel. In čim bom nekaj našel, vam bom takoj sporočil,“ sem mu odgovoril.

Poslovali smo se in oba brata sta odšla, da bi ujela popoldanski avion za Border City. Pogledal sem Sama in mu rekel:

„To ni lahka stvar, menda se zavedaš?“

„Vem,“ je rekel Sam. „Ampak on hoče, da mu jo najdemo. Ali se ne bi odpeljal do De Ridera in začel s preiskavo?“

„To ni lahka stvar, menda se zavedaš?“

De Rider je okrog tristo kilometrov od Jesinto Cityja. Prišel sem na večer in parkiral avtomobil pred majhnim hotelom. Vstopil sem in odšel proti vratarjevi loži, ki je bila pod stopnicami, ki so vodile do sob. Pogledal sem vratarja. Bil je star, ves siv, z bradavico na nosu. Oči je imel

pametne, bile so samo trudne kot pri starih cinikih, kakršen je bil tudi on. Celo življenje je bral samo tuja imena in prejemal po dva dolarja od revnih ljudi. Sit je bil sedenja v svoji temni in prašni vratarški loži. Pogledal me je in rekel:

„Prosim gospod?“

„Samo majhno vprašanje,“ sem rekel.

„Kakšno, gospod?“

„Želim pogledati vaše knjige, starejše,“ sem rekel.

„Iščem mlado dekle, ki je pred leti bila tukaj.“

„Ne vem...“

Porinil sem mu deset dolarjev.

Pograbil je denar in neodločno pokimal z glavo.

„Samo da ne bom imel kakih sitnosti?“

„Nobenih sitnosti ne boste imeli!“

„Kdaj je bilo to dekle tukaj?“ je vprašal.

„Med prvim in desetim novembrom 1942,“ sem rekel.

„Tisto leto so bili manevri.“

„To se pravi v času vojne,“ je zamrmral. „Najslabši čas. Takoj bom našel knjigo.“

Odprl je vrata male omarice v zadnjem delu svoje lože, pokleknil na kolena in pričel iskati med knjigami. Nazadnje je našel register in ga prinesel. Obrisal je z rokami prah s knjige in mi jo dal.

„To je ta knjiga. Začenja se s prvim oktobrom in konča z zadnjim dnevom leta.“

Obrnil sem jo proti sebi in obračal list za listom. Hoze je poklical tisto noč svojega brata. Gotovo je bila ona že dan prej tukaj. In res sem našel njeno ime. Vpisano je bilo že petega novembra. Helen Jones, Seattle, država Washington.

„Koliko časa ste vi že tukaj?“ sem ga vprašal.

„Šest let, gospod. Zakaj?“

„Potrebujem vašo pomoč,“ sem mu rekel. „Rad bi našel dekle, ki se je vpisalo v vašo knjigo petega novembra in odpotovalo sedmega novembra zjutraj. Helen Jones iz Seatla. Ali se je spominjate?“

Žalostno je odkimal z glavo.

„Med vojno je bilo toliko ljudi tukaj! Žene vojakov, pa tudi drugi. Ne vem...“

„Poskusite se spomniti,“ sem ga prosil in mu porinil še deset dolarjev.

Vzel je denar, ga pogledal in spravil v žep.

„Imela je rdečo obleko,“ mi je rekel, „in svetle lase!“

„Ali vam je dala svoj naslov?“

„Po pravici vam bom povedal: je,“ mi je povedal tiho. „Ampak tega naslova nisem vpisal v knjigo. Dala mi je dvajset dolarjev, če ji pošljem brzojav, ki ga je pričakovala. In še enkrat dvajset dolarjev, če vse pozabim.“

„In?“ sem ga vprašal.

Nasmejaj se je.

„Prav, očka!“ Dal sem mu dvajset dolarjev. „Zdaj mi pa povejte!“

„To je bilo pred štirimi leti. Zdaj je vseeno, če vam povem. Poslal sem ji brzojav na isto ime v hotel Alexandriji.“ Povedal mi je ime hotela. „To je vse, kar vem.“

„Hvala vam!“

V avtomobilu sem nekaj časa razmišljal o vsem, kar sem zvedel. Do zdaj je šlo vse precej lahko. Ampak naprej, no, imel sem še mesec dni časa. Odločil sem se, da grem za njo v Alexandrijo. Odpeljal sem se na sever proti Leeswillu in naprej proti Alexandriji.

(Se nadaljuje)

točno opoldne

NADA GABOROVIC

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Kajti psi so ga dohiteli. Začutil jih je. Bili so na drugi strani razžarjene skale, sopli so in kdaj pa kdaj je škrtnilo zobovje, trdo kot jeklo, podobno zobovje. Ni se jim več mudilo, samo skok in podrli ga bodo na tla, če se bo premaknil. Zato je kar stal in zrl v dolinico, v kos rahlo zelenega predela, ki nekako ni sodil semkaj, med to pusto in golo skalovje. Nekaj grmov in dreves je rastlo v njej, morda je kje izvirala celo voda. Ni bilo dvoma, da je to pravi kraj. Nekje mora biti brezno, kjer čakajo ranjenci, nič daleč od tod, od tega znamenja.

Za hip se mu je zazdelo, da mu oči odpovedujejo. Morda strah, ki me bo izdal in ugonobil, je pomislil, in zaradi katerega oklevam, da me bo naredil zares za begunca. Za večnega begunca, ki bo pa zaman bežal pred samim seboj.

Ko se mu je pogled spet zbistril, je vnovič pogledal. Tedaj je spoznal, da se ni prevaral, da zares kar mrgoli kač po dolinici; zbirajo se na opoldanskem soncu. Naglo se je ozrl, ker ga je misel oplazila kot strela. Psi so z naježeno dlako, z repom med nogami, prihljučeno sklonjeni k skali strmeli v prizor, kot bi pozabili na plen. Kakor uročeni so boljčali v podobo: luskinasta telesa, blesteča se v opoldanskem soncu, zibajoča se v grozljivih spiralah; odvraten ples, čuden vrtnec enakomernih gibov, vse skupaj modrikasto, brez konca, sonce v zenitu, zadaj pa novo gibanje. Nemci.

Zdajle bi legel in zaspal. Čeprav med kače, samo da ležem v senco, mu je preblisnilo možgane. Vtem je rekel za njim hladen, vljuden glas: „Dober dan, doktor. Presenečenje, kajne?“

Zdravnik je molčal. Nekje na dnu zavesti je bila rešitev, toda ni se še izoblikovala, časa pa je bilo malo, komaj hipec. Nemci so obkolili vrh, mar so zares verjeli, da sem tak bedak, ali da so ubežniki zleknjeni tule pod prvim drevesom?

„Čudno in čudovito mesto, doktor,“ je ponovno pričel Nemec. „Menda ga niste prišli občudovat?“

Zdravnik se je počasi in srečen obrnil.

„Da, seveda,“ je rekel kar najbolj preprosto.

„In menda ne pričakujete, da vam bom nasedel in verjel?“

„To je zares čisto vaša stvar in volja.“

„Opazoval sem vas z daljnogledom. Kot bi bežali, tako ste hiteli. Ali kot bi vas nekaj priganjalo.“

„Saj me tudi je,“ je prijazno potrdil zdravnik in se nenadoma zasmel. „Prispel sem pravi čas,“ je zares razigrano dejal in pokazal podse.

Nemec je premeril dolinico s hladnim, nedostopnim pogledom, ki ni maral priznati ničesar.

„Ali ne vidite?“ si je pomel roke zdravnik. „Takega prizora ne bom zlepa več videl. Povedali so mi, da je tak čas, kot je danes, veliko možnosti, da prilezejo tele strupenjače na svoj ples.“

Nemčev mrzli pogled je bil še bolj leden.

„Prav danes?“ je vprašal. „Včeraj smo ujeli tri angleške padalce. Posrečilo se jim je pobegniti. Toda ranjeni so in nekaj kmetov je z njimi. Vam je znano kaj o tem?“

Zdravnik je raztreseno odkimal: „Ne, je že mogoče. Vojna je.“

„Zdravnika potrebujejo, o tem ni dvoma,“ je neizprosno nadaljeval ledeni glas.

Zaman sem si utvarjal, kako zelo pameten sem, je vedel zdravnik. Bajke lahko tvežeš drugemu, samo temu Nemcu ne. Dvojno ti bo poplačal. Ne prenese, da se norčuješ iz

njegovega razuma. In ranjenci — pripeljal je cel trop Nemcev naravnost k njim. Iskali bodo v breznu in kjerkoli, saj zdravniki ne hodijo v tej pripeki tri ure daleč, da bi se šli mačke in miši.

Toda poskusiti je treba. Morda pa je mogoče. Morda je še zmerom mogoče, da ne odkrijejo razpoke v breznu.

„V temle času,“ je zaslíšal govoriti samega sebe, „je kača najbolj strupe-

popotnik

Spominjam se tistih dni, nekaj prejkanih obdobji in tople besede doma, tistih gorenjskih noči; mislim na vonj rožmarina, na svetle dekliske oči in pijem na žalost spomina.

Sredi zavrnjenih cest se potuljeno plazijo sence s črnim asfaltom mest v meni vsak dan, vse dni — venomer...

Sam v sebi bolan iščem moči, da prehodim ulice lažnih mest.

Marijan Stancar-Monos

P. HASELBACH

RISALNI ŽEBLIČKI

Zdrvela je mimo mene na kolesu kot čudovit privid. Imela je rdeč pulover, božanske pšenične lase in velike modre oči. Mimogrede mi je vrgla pogled, se komaj opazno nasmehnila in kot privid spet izgnila. Ko sem se ozrl, je rdeči pulover skupaj z božanskimi pšeničnimi lasmi že izgineval na obzorju.

Tedaj sem stanoval v predmestju in se vozil v tovarno, kjer sem delal kot inženir, s kolesom. Čudovito dekle! Ali jo bom še kdaj videl?

Zvečer nisem mogel zaspali. Mislim sem na dekle, ki mi jo je pripeljala na pot usoda. Morda je nikoli več ne bom videl. Saj je veno. Gołovo je že zaročena ali celo poročena. Poleg tega to ne bi bila ljubezen na prvi pogled, kot se pravi, ampak ljubezen na desetinko sekunde. Potolaži se, stari, in pozabi nanjo!

Delati začenjamo ob sedmih zjutraj. Včeraj sem jo srečal deset minut pred sedmo. Danes sem že ob četrtn na sedem stal na križišču in čakal. Čakal na rdeči pulover, na pšenične lase in komaj zaznavni nasmeh.

Točno deset minut pred sedmo je spet zdrvela mimo. Spet pogled modrih oči izpod dolgih trepalnic, spet komaj zaznavni nasmeh — in v sekundi je bilo vsega konec.

Naslednji dan je deževalo. Ničesar nisem dočakal razen tega, da sem prišel v pisarno prepozno in mokrih nog. Čevlji mi namreč puščajo. Dekle je šlo gołovo z avtobusom.

Drugo jutro se je spet smehljalo sonce. Bil sem na svojem mestu. Sonce in — ona!

„Dobro jutro!“ sem pozdravil, ko se je peljala mimo mene.

Rahlo mi je pokimala, me pogledala in izgnila.

Tako je bilo ves teden. Šele naslednji četrtek, mi je odzdravila: „Dobro jutro!“

Cele noči sem premišljeval, kako naj se seznanim z njo, kako naj začnem razgovor. Prišlo mi je na misel, da bi se odpeljal za njo, da bi videl, kje dela. A ni bilo časa. Peljala se je mimo deset minut pred sedmo, ob sedmih pa sem moral biti v pisarni. Našel sem nekaj boljšega.

Ko sem jo naslednje jutro videl prihajati, sem kratko malo izpustil zrak iz zadnje gume in jo z roko zaustavil.

na. Že prejšnja leta sem poskušal, pa se mi ni posrečilo. Toda tokrat se mi je.“

Potrepljal je Nemca po plečih in se odsotno nasmehnil. Nato je urno splezal v dolinico in začel bresti med kačami. Nenadoma se je sklonil, zagrabil eno največjih pod vratom, da je široko zazijala. In ko jo je nesel h komandantu, se je otepala, sikala in se skušala rešiti.

„Vidite zob? Poln je strupa,“ je vsakdanje rekel zdravnik in pomolil kačo Nemcu pred obraz, da se je spozabil in se naglo, sunkoma umaknil.

„Tule imam posebno pripravo, izdrl bom zob,“ je skoro blebetal zdravnik in se smejal. „Nabral bom dovolj strupa, ki ga potrebujem za svoje poskuse. Zares edinstvena priložnost.“ Govoril je kar naprej in pri tem mahal s kačo na vse strani, da so se Nemci preplašeno umikali. Komandant je dolgo molčal, nato pa se je ozrl in poklical pse. Brez haska se je trudil, potulili so se onkraj skalovja in končno je moral odnehati.

„Vrnili se bomo,“ je mrko dejal, ko so vojaki zaman stikali naokrog. Zdravnik je medtem že ubil kačo in jo nespretno odiral. Bal se je, da bo komandant opazil, kako skuša pokoriti svoje roke, da bi bile mirne.

„Pojdete z nami?“ je vprašal Nemec.

„Seveda,“ je pritrdil zdravnik. „Počakajte samo tako dolgo, da opravi, kar sem se namenil. Saj pravim, take prilike ne padajo z neba.“ In kot bi ga komaj kaj zanimalo, je mimogrede vprašal: „In kaj počnete vi tu?“ Kot bi odgovoru ne pridajal nobene važnosti, je izvlekel iz žepa nekaj stekleničk in jih razpostavil okoli sebe. Preklet norec sem, si je govoril, komandant me bo zdaj zdaj usekal za uho, toda storil sem, kar sem mogel, igran tako, kakor sem igral čudaka, kadar sem ga obiskal, da bi zvedel karkoli novega za naše fante.

„Šli smo po sledeh,“ je rekel Nemec počasi in razločno. „Morda so se nam zabrisali, toda nekoč...“ počasi in preteče je poudaril vsako besedo, „...nekoč bomo plačevali zato z dvojno mero, če bodo sledi prave. Nihče se ne bo izognil ne ubežal.“

Zdravnik je pričel gladiti kožo in je upal, da še nikoli nihče teh pre-

izberite tudi vi!

- **SANJSKA KNJIGA**, razlaga sanj, horoskop in številke sreče, 192 str., kart. 50 šil.
- Moricz Zsigmond: **ŠANDOR ROŽA**, roman o bojih madžarskih kmetov za lepše življenje, 292 str., ppl. 36 šil.
- Fani Okič: **LJUBIM TE, DEKLICA**, roman iz narodnoosvobodilne borbe, 204 str., ppl. 46 šil.
- Ivan Cankar: **GOSPA JUDIT**, zgodba o ženski usodi, 128 str., br. 12 šil.
- Ciril Kosmač: **SREČA IN KRUH**, zbirka novel iz življenja na vasi, 208 str., pl. 40 šil.
- Brian Aldiss: **LADJA MED ZVEZDAMI**, roman o vesoljskih poletih, 168 str., br. 14 šil.
- Juš Kozak: **PAVLIHOVA KRONIKA**, roman iz prve svetovne vojne, 252 str., pl. 32 šil.
- Mihail Šolohov: **ZORANA LEDINA**, roman o preobrazbi ruske vasi, dve knjigi skupaj 828 str., pl. 115 šil.
- Manica Lobnik: **LEDINČANI**, roman o uporu malega človeka proti krivici, 592 str., ppl. 72 šil.
- Ivo Zorman: **IZ OBROČA**, povest iz partizanskih let, 112 str., ilustr., br. 5 šil.
- Ignazio Silone: **PRGIŠČE ROBIDNIC**, roman priljubljenega italijanskega pisatelja, 232 str., br. 12 šil.
- Stendhal: **PARMSKA KARTUZIJA**, roman iz časov napoleonskih vojn, 500 str., ppl. 86 šil.

Posamezne knjige lahko naročite v knjigarni

„naša knjiga“, celovec, wulfengasse

plašenih vojakov ni videl takega posla. Obtežil je kožo s kamni in ko se je pripravil, da ponovno stopi v dolino, je opazil, da je sam. Začutil je znoj, ki ga je iztisnilo telo v zadnji muki. Dolgo časa je čakal, preden je stopil na ploščad pod vrhom in se ogledal za Nemci. Videl jih je daleč spodaj, skušal jih je šteti, toda začel je nekajkrat in zmerom je bilo število drugačno. Potem so mu izginili izpred oči in tedaj zares ni vedel, kaj naj stori. Legel je na tla in strmel v modro grško nebo.

Tako je komaj občutil, kako mu je nekaj leglo na lice.

„Pridi, čas je, da se lotiš svojega posla,“ je rekel znani glas. Odprl je oči in uzrl umetnika s svojo zdravniško torbo. Imel je resen obraz, rahlo vprašujoč, in njegove besede so bile dvoumne, ko je dejal: „Bil sem tu

pred tabo. Vedel sem, da boš začel v škripce in moral sem biti tu, da bi ti pomagal. Tebi ali — našim.“

Ker je zdravnik molčal, je pojasnil: „Nabasal sem v torbo vse, kar si moral pustiti doma zaradi varnosti. Skril sem se, ko sem videl Nemce. Pogumen si — ali pa hudo strahopeten. Ti sam veš, katero je pravo.“

„Zakaj?“ je vprašal zdravnik.

„Sam si ne bi upal med tisto golažen. Torej si se tako zelo bal Nemcev, ali pa si tako hraber, da si tvegal igro zaradi ranjencev.“

„Bi rad odgovor?“

„Raje ne. Pohiteti morava, ranjenci so precej od tod. Ti sam jih ne bi mogel najti, zato sem moral priti tudi jaz.“

Ponudil je zdravniku čutaro z vodo in pokazal na levo. Ko sta hodila, je zdravnik razmišljal, ali umetniki kaj vedo o kačah in o pogumu ali strahu; ne ugriznejo te zmerom, če so strupene, pa tudi ni nujno, da so zmerom strupene; kakor lahko iz strahu nastopaš pogumno, ali zaradi poguma počneš kaj strahopetnega. Toda zdaj to ni bilo več pomembno, pomembno je bilo samo, da najdeta ranjence in jim pomagata.

za dobro voljo

Dva možakarja sedita v gostilni. Eden od njiju ima psa, ki se je ulegel drugemu k nogam.

„Pokličite vendar psa k sebi! Že čutim bolhe na mečih.“

„Sem, Nero,“ gospodar pozove psa, „gospod ima bolhe!“

Tri poročene prijateljice se pogovarjajo o zakonu.

Prva meni: „Meni se zdi najpametneje, da možu takoj po poroki izpoveš svojo preteklost.“

Druga: „Za to pa je že treba poguma!“

Tretja: „In spominal!“

„Torej priznate, da ste svoji ženi vrgli stol v glavo?“

„Priznam.“

„Ali se tega prav nič ne kesate?“

„Seveda se kesam; stol je bil še skoraj popolnoma nov.“

„Kaj slišim, Drago, kajenje si opustil? Za to pa je bilo treba že trdne volje!“

„Prav imaš. Moja žena jo res ima!“

„Očka, zakaj je zemlja ženskega spola?“

„Najbrž zato, ker še vedno ne vedo, koliko je pravzaprav stara.“

„Lopov se ti je v tvoji najnovejši drami imenitno posrečil!“

Pisatelj: „Kaj ne bi? Poskusil sem naslikati moža z vsemi tistimi napakami, ki mi jih žena dan za dnem očita.“

Avstrijski dogodki

„Polna zaposlitev“

V zadnjih dveh letih ÖVP-jevske samovlade je zelo pogosto slišati, kako dosledna je ÖVP pri uresničevanju obljub, ki jih je dajala pred zadnjimi volitvami. Ena izmed teh obljub je bila, da bo ÖVP skrbela za polno zaposlitev in o „polni zaposlitvi“ ÖVP-jevski funkcionarji in ministri tudi vedno spet govorijo. Toda v resnici izgleda ta „polna zaposlitev“ le nekoliko drugače:

Po podatkih, ki jih je objavilo ministrstvo za socialno upravo, je bilo sredi marca letos v Avstriji 117.000 prijavljenih brezposelnih. Seveda je število sezonsko pogojeno in je treba tudi priznati, da se je od konca februarja znižalo za 16.500 oseb; kljub temu pa je bilo sredi marca v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta tokrat za okroglo 26.000 ali 28 odstotkov v čez brezposelnih!

„Slovenski teden“ v Grazu

V dneh od 1. do 6. aprila bodo turistične organizacije iz Slovenije priredile v Grazu poseben „Slovenski teden“, ki naj bi služil propagandi za turistične zanimivosti Slovenije. Gradivo o tem bodo zastopniki iz Ljubljane, Maribora, Celja in Kopra razstavili v nekaterih graških trgovinah, poleg tega pa bodo dajala potrebna pojasnila dekleta v narodnih nošah.

120 let borovelske samouprave

Borovelska mestna občina je v svojem izloženem oknu uredila zanimivo razstavo, s katero predstavlja javnosti župane in občinske upravnike iz zadnjih 120 let, odkar je bila v Borovljah uvedena samouprava. Podlaga te samouprave je bil začetni občinski zakon z dne 17. 3. 1849. Takrat je imela borovelska občina le 184 hiš in 1861 prebivalcev, danes živi na tem ozemlju 4413 ljudi v 923 hišah; skupno pa ima današnja občina Borovlje že 7220 prebivalcev, ker so bile lani vključene v to občino še nadaljnje vasi.

Podjurski trgovski CENTER

bratje RUTAR&Co

Dobria ves-Eberndorf

Mešalnike za beton

80 l v najboljši kvaliteti

vključno motor 2590.—
brez motorja 1790.—

Vabljeni tudi v hotel-gostilno RUTAR

žela ob Dravi — 11.00 Ljudska glasba — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 17.10 Dunajske melodije — 18.00 Četrta ure kmetijske zbornice — 19.15 Dobro razpoloženi — 20.10 Lovska ura — 21.00 Veselo petje, veselo igranje.

Petek, 5. 4.: 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Plesi in viže iz Južne Amerike — 11.00 Čez hrib in dol — 14.00 Ljudske pripovedke — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Glasba za kaneč tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 20.10 Zveneče platno — 21.00 Koroška — včeraj in danes — 21.30 Koroški kulturni kritiki diskutirajo.

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazovanja — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Slavni dirigenti, slavni orkestri — 14.15 Lepi glas — 14.45 Mednarodne gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

Sobota, 30. 3.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.09 Agrarna politika — 6.14 Vesele melodije — 9.00 Smehljaj spada k lepemu vedenju — 13.30 Tehnični raz-

NAJBOLJ ZANESLJIVO RASTOČA SADNA DREVESCA NUDI DOMAČA DREVESNICA

MARKO POLZER, pd. LAZAR pri Št. Vidu v Podjuni

Ribez, češplja in maravdelj polovična cena

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA
REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.40 Jutranja razmišljanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.20 Glasba — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski koncert — 13.05 Objave, pregled sporeda — 13.45 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Razgledi po deželi — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otroci — 23.10 Ogle-dalo poročil.

Sobota, 30. 3.: 7.55 Domači vrt — 11.00 Naša lepa domovina — 14.00 Orkestralna glasba — 15.00 Koroški roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Ljudske pesmi — 18.00 Vaš hoby — 18.45 Kulturnopolitične perspektive — 20.10 Program iz orehove lupine, zabavna oddaja — 22.10 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 31. 3.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.05 Za avtomobiliste — 13.10 Ogle-dalo Mestnega gledališča — 13.25 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Ogle-dalo koroškega tiska — 18.20 Pisane note — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Otroški zbori — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Operetni koncert.

Ponedeljek, 1. 4.: 8.05 Zveneč jutranji pozdrav — 8.30 Šolar Gerber, roman — 9.30 Širni pisani svet — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Koroška pesem — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.30 Otroška ura — 17.10 Zabavna glasba — 19.15 Vsakdanji problemi — 20.10 Slušna igra — 21.30 Ljudska glasba sosedov — 22.10 Šport — 23.10 Vedre melodije.

Torek, 2. 4.: 8.15 Davčno pravo — 8.20 Priljubljene melodije — 9.30 Ljudske pesmi in ljudski plesi — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Otroška ura — 15.45 Otroška telovadba — 18.00 Oddaja za delavce — 19.15 Ljudske pesmi — 20.10 Bach: Janezov pasijon.

Sreda, 3. 4.: 9.30 Iz novih knjig koroških založb — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Problematika Informacij — 15.30 Srečanje, glasba iz Koroške in Jugoslavije — 17.10 Operetna glasba — 19.15 Na obisku pri koroških zborih — 20.10 Gozdna domovina 1968, slušna igra — 21.00 Čitati in razumeti — 21.15 Zabavna glasba — 22.10 Šport.

Četrtek, 4. 4.: 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 De-

gledi — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Iz literarne delavnice — 15.00 Orkestralni koncert — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Evropa poje: švica — 19.45 Hömbergov kaleidofon — 20.00 Portret: Maksim Gorki — 21.00 Orkestralni koncert — 22.20 Srce sveta.

Nedelja, 31. 3.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Včeraj zvečer v svetu — 8.15 Lepa umetnost — 9.10 Nedeljska satirna oddaja — 11.15 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Dobrodošli z novicami — 13.20 Stališče — 13.35 Operni koncert — 14.30 Šolar Gerber, roman — 15.00 Igramo Roberta Katnjiga — 17.05 Magazin znanosti — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.10 Valčki — 20.00 Orkestralni koncert — 23.10 Dunajska glasba.

Ponedeljek, 1. 4.: 6.05 Odkrito povedano — 17.15 Pogled v literarne revije — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 19.00 Večerni žurnal — 19.45 Šanson — 20.00 Lahko govorimo o tem — 20.30 Evropski koncert — 21.30 Dunajska šola — 23.10 Sobodna glasba.

Torek, 2. 4.: 6.05 Predno odidete — 9.00 Za prijatelje glasbe — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.15 Velika odločitev, pripovedka — 17.30 Aktualnosti iz krščanskega sveta — 18.00 Večerni koncert — 19.45 Pesmi in balade — 20.00 Položaj Avstrije v Evropi — 21.30 Glasbeni feljton.

Sreda, 3. 4.: 6.05 Odkrito povedano — 6.09 Vesele melodije — 9.00 Za prijatelje glasbe — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 17.15 Teodor Kramer, k 10. obletnici smrti — 17.30 Mladinska redakcija — 19.00 Večerni žurnal — 19.45 Šanson — 20.00 Koncert berlinskih filharmonikov — 22.30 Kriminalna igra — 23.10 Sobodna glasba.

Četrtek, 4. 4.: 6.09 Oddaja delavske zbornice — 17.15 Avstrijska literatura danes — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 19.45 Pesmi in balade — 20.00 Evropske učne knjige za pouk zgodovine 1968 — 20.45 Klavirske sonate — 23.10 London — Pariz — Rim.

Petek, 5. 4.: 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.15 Vesele melodije — 13.00 Operni koncert — 14.00 Znanstveni orkestri — 15.45 Koncertna ura — 18.00 Večerni koncert — 20.00 „Zelena papiga“, slušna igra — 21.15 Komorna glasba — 22.10 Knjige znanosti — 22.30 Kriminalna igra.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 30. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 31. 3.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 1. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda — Za ženo in družino — 18.10 Mešani zbor SPD „Zvezda“ iz Hodiš.

Torek, 2. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Športni mozaik — Stari izreki v novi obleki.

Sreda, 3. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Koroški pesnik Andrej Kokot — Domače pesmi.

Četrtek, 4. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Slovenska narodna in zborovska glasba — Cerkev in svet.

Petek, 5. 4.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Za volanom — Kulturna panorama.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 telesna vzgoja — 8.00 Pregled

NOVICE
IZ
SLOVENIJE

Velika prireditev v Planici

Dva dni — v soboto in nedeljo — je bila svetovno znana Planica spet v središču mednarodnega smučarskega športa. Na deset-tisoče ljudi se je udeležilo obeh uspelih prireditev — v soboto tekme za pokal Kongsberg na 90-metrski skakalnici in v nedeljo mednarodnega tekmovanja za III. memorial Janeza Polde na 120-metrski velikanki. Med šestimi alpskimi deželami si je v soboto priborila zmago Avstrija in Korošec Baldu Preiml je v tej skupini zasedel prvo mesto, medtem ko je splošno zmago osvojila češkoslovaška ekipa z letošnjim olimpijskim zmagovalcem Raško na čelu, ki je s skokom 96 metrov postavil nov rekord na tej skakalnici. Češkoslovaška se je uspešno postavila na vodilno mesto tudi v nedeljo: med ekipami je zmagala pred Avstrijo in Jugoslavijo, pri posameznikih pa je ponovno zmagal Raška pred svojim rojakom Matuškom ter Avstrijcem Schusterjem in Golserjem. Prihodnje leto bo v Planici prvič teden smučarskih poletov na novi 160-metrski skakalnici.

Motorizacija v Sloveniji

Iz pravkar objavljenih statističnih podatkov je razvidno, kako hitro se razvija motorizacija tudi v sosedni Sloveniji. Lani je bilo registriranih 85.014 osebnih avtomobilov, kar pomeni, da se je število v primerjavi s prejšnjim letom povečalo za 17 tisoč vozil ali za 25%. Mopedov so lani registrirali 40.664, motornih koles pa 27 tisoč 972, kar pomeni, da število teh motornih vozil precej nazaduje, saj je bilo leta 1965 registriranih še 30.475 motornih koles. Tovornih avtomobilov je bilo lani 11.052, avtobusov pa 1362.

Šport — 19.00 Nočni kurir javlja — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Kriminalna komedija — 21.45 Čas v sliki — 21.55 Nočni studio.

Petek, 5. 4.: 10.00 Mostovi k ljudem — 10.30 Zvok iz človeške roke — 11.00 Ko se je čas ustavil — 18.00 Francoščina — 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Kriminalna komedija — 19.21 Zanimalo vas bo — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Usoda, drama — 21.35 Na obeh bojiščih — 22.05 Čas v sliki — 22.15 Jazz v Evropi.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 30. 3.: 15.35 Kažipot — 18.00 Obzornik — 18.20 Mladinska igra — 19.20 Sprehod skozi čas — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.35 Zabavna glasbena oddaja — 21.50 Bonanza, film — 22.40 Poročila.

Nedelja, 31. 3.: 9.30 Dobro nedeljo voščimo — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mokedajeva matineja, komični film — 14.00 Nogomet Madžarska: Sovjetska zveza — 19.10 Gora skrivnosti — 19.40 Filmska burleska — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zlati zadetek — 21.50 Športni pregled.

Ponedeljek, 1. 4.: 15.45 Ruščina — 16.10 Angleščina — 17.00 Poročila — 17.05 Mali svet — 17.30 Od zore do mraka — 18.00 Obzornik — 18.30 Portret: Minarik — 19.20 Kuharski nasveti — 19.45 Gostje tleh celin na festivalu v Sanremu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Drama — 21.35 Teme z variacijami.

Torek, 2. 4.: 15.40 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 18.35 Poročila — 18.40 Film za otroke — 19.55 Slovenščina — 20.00 Dnevnik — 20.35 Drama — 21.35 Teme z variacijami.

Sreda, 3. 4.: 17.10 Poročila — 17.13 Čudna pošiljka — 17.45 Kje je, kaj je — 18.00 Obzornik — 18.20 Ne črna ne belo — 19.05 Glasbeni laboratorij — 19.40 Nogomet — 20.30 Dnevnik — 21.30 Svet brez sovraštva, drama — 22.30 Belfegor.

Četrtek, 4. 4.: 14.15 Nemščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.15 Tiktak: Zlata goska — 17.30 Daljnogled — 18.00 Obzornik — 18.20 Narodna glasba — 19.05 Samci, humoreska — 20.00 Dnevnik — 20.35 Prebujenje — 21.20 Aktualna tema.

Petek, 5. 4.: 17.30 Film za otroke — 18.00 Obzornik — 18.20 Mladinski koncert — 19.05 Človek, znanost in proizvodnja — 19.35 Salon za smeh — 20.00 Dnevnik — 20.35 Tako kot je, film — 22.00 Baletna lepjenka.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 30. 3.: 16.30 Pripovedka o petih bratih — 16.45 Doktorji — 17.35 Moda zahod — vzhod — 18.00 Od tedna do tedna — 18.25 Poročila — 18.30 Dober večer v soboto — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Portišcha — 20.15 Gospoda Jožeta zadnja ljubezen, dunajski film — 21.45 Športni dnevnik — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Hudičovo plačilo, film iz divjega zapada.

Nedelja, 31. 3.: 16.15 Trnjulčica — 17.05 Svet mladine — 17.30 Za družino — 18.00 K. Heinrich Wagerl bere svoja dela — 19.00 Čas v sliki — 20.15 Dunajski filharmoniki, vaja in koncert — 21.00 Bolezen, ki se imenuje življenje — 22.45 Čas v sliki.

Ponedeljek, 1. 4.: 18.00 Francoščina — 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Zaljubljen v čarovnico — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Z dežnikom, prikupnostjo in melono — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Telešport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Posebej za vas: Spreobrnitev.

Torek, 2. 4.: 18.00 Angleščina — 18.30 Zeleni svet — 19.00 Francoski šanson — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Horiconti — 21.15 Tako zveni na Dunaju — 22.20 Čas v sliki.

Sreda, 3. 4.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Lahko se smejite — 11.45 Šport — 17.00 Pavliha in ježek — 17.35 Lassie — 18.00 Šah za vse — 18.30 Aktualnosti s področja kulture — 19.00 Tamy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Ko se je čas ustavil — 21.40 Gogo-Scope, zabavna oddaja — 22.30 Čas v sliki.

Četrtek, 4. 4.: 10.00 Kaj lahko postanem — 10.30 Viri zgodovine — 11.30 Kemija v vsakdanjem življenju — 12.00 Dunajska univerza — 18.00 Italijanščina — 18.30

Hotel „Rožanski dom“

išče za sezono 1968

ŠE DVE SERVIRKI
IN ENO KUCHARICO
Plača po dogovoru

Mihi Antonič

Reka pri Št. Jakobu v Rožu
tel. (0-42-53) 241

Hotel „Korotan“ Sekira

išče za sezono 1968

ŠE SOBARICE
IN SERVIRKEOsebnе prijave v Celovcu
Paulitschgasse 7.